

ตำบลสีเขี้ยว

โครงการเกษตรเพื่อสุขภาพและอาหารปลอดภัย
จังหวัดปทุมธานี

จัดทำโดย

คณะกรรมการสมัชชาสุขภาพจังหวัดปทุมธานี

สนับสนุนโดยสำนักงานปฏิรูปสุขภาพแห่งชาติ

โครงการเกษตรเพื่อสุขภาพและอาหารปลอดภัย
จังหวัดปทุมธานี

จัดทำโดยคณะทำงานสมัชชาสุขภาพจังหวัดปทุมธานี

สนับสนุนโดยสำนักงานปฏิรูปสุขภาพแห่งชาติ

WA 525.JT3 ต291ค 2547

RS0000000001

ตำบลสีเขิว โครงการเกษตรเพื่อสุขภาพ...
สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ

คำนำ

จากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ปีพุทธศักราช 2540 ที่สร้างให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน บทบาทของสุขภาพให้มีความโดดเด่นชัดขึ้น โดยกลไกของกระบวนการที่ผลักดันให้เกิดการปฏิรูปสุขภาพที่มุ่งส่งเสริมสุขภาพก่อนการรักษา "สร้างนำซ่อม" ให้กับประชาชนชาวไทยอย่างแท้จริง จาก (ร่าง) กรอบความคิดระบบสุขภาพแห่งชาติปฏิรูปสุขภาพที่สำนักงานปฏิรูปสุขภาพได้จัดทำขึ้น มีประเด็นที่เกี่ยวข้องกับภาคประชาชน ที่ควรมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นถึงการปฏิบัติ จังหวัดปทุมธานีเป็นจังหวัดที่อยู่ชานเมืองที่มีความหลากหลายทั้งภาคอุตสาหกรรม ภาคการเกษตร ภาคราชการและสถาบันการศึกษาชั้นสูงเป็นจำนวนมาก ทำให้เกิดการเสนอแนวทางที่จะร่วมกันสร้างสุขภาพดีโดยเน้นการพึ่งตนเองและมีปัจจัยพื้นฐานในการดูแลสุขภาพที่มีคุณภาพ ปลอดภัย มีการระดมความคิดเห็นของตัวแทนประชาชนในการเสนอแนวทางการมีสุขภาพที่ดี เพื่อนำมาประกอบในแผนปฏิรูปสุขภาพแห่งชาติต่อไป

เนื่องจากบทบาททางการเกษตรมีความสำคัญทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม ในขณะที่ความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีได้เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว แต่ไม่เหมาะสมและสอดคล้องกับชุมชน จึงทำให้ผลผลิตทางการเกษตรที่เกิดขึ้นมุ่งเน้นแต่การเพิ่มปริมาณการผลิตโดยปราศจากการวางแผนที่เป็นระบบ มีการนำสารเคมีทางการเกษตรมาใช้กันอย่างกว้างขวางและต่อเนื่อง

เพื่อสนับสนุนกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในเรื่องของการปฏิรูปสุขภาพชาว จังหวัดปทุมธานีและคณะทำงานระดับจังหวัดได้ร่วมจัดทำโครงการเกษตรเพื่อสุขภาพและอาหารปลอดภัย โดยได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากสำนักงานปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติ ในรายงานฉบับนี้ได้นำเสนอกระบวนการในการดำเนินงาน ผลการดำเนินงาน และข้อเสนอแนะไว้ในรายงานฉบับนี้โดยละเอียด และหวังว่าเป็นประโยชน์ให้กับพระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ ที่จะป็นรัฐธรรมนูญให้กับคนไทยต่อไป

คณะทำงานสมัชชาสุขภาพจังหวัดปทุมธานี

กรกฎาคม 2547

สารบัญ

1. บทที่ 1 บทนำ

หลักการและเหตุผล	1
เป้าหมายของโครงการ	6
วัตถุประสงค์	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	7
พื้นที่ศึกษา	7
กลุ่มเป้าหมาย	7
การดำเนินการโครงการ	8
สรุปแผนการดำเนินงาน	11

2. บทที่ 2 สภาพการณ์

ประวัติความเป็นมาตำบลบึงชำอ้อ	14
สภาพทางภูมิศาสตร์	16
สาธารณูปโภค	16
สภาพเศรษฐกิจ	20
ภูมิปัญญา ของดีชุมชน	24 28

3. บทที่ 3 ผลการดำเนินงาน

เวทีที่ 1 การหาภาคีร่วมในการดำเนินโครงการเกษตรเพื่อสุขภาพ	30
เวทีที่ 2 การพัฒนาระดับมาตรฐานคุณภาพด้านความปลอดภัยฯ	31
เวทีที่ 3 ปฏิบัติการการวางแผนพัฒนาชุมชนเพื่อเกษตรอย่างยั่งยืน	34
เวทีที่ 4 การทำเครือข่ายเกษตรใน	40
เวทีที่ 5 การแก้ไขปัญหาดินเสื่อมโทรม	41

4. บทที่ 4 สรุปและข้อเสนอแนะ

ภาคผนวก ก รายชื่อคณะทำงานสมัชชาสุขภาพจังหวัดปทุมธานี	42
ภาคผนวก ข ข้อมูลนำเสนอตำบลบึงชำอ้อ	
ภาคผนวก ค แผนที่ จังหวัดปทุมธานี อำเภอหนองเสือ ตำบลบึงชำอ้อ	
ภาคผนวก ง ภาพกิจกรรมในโครงการเกษตรเพื่อสุขภาพและอาหารปลอดภัย	
ภาคผนวก จ รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการ	

สารบัญตาราง

1. ตารางแสดงสรุปแผนการดำเนินงาน	11
2. ตารางที่ 2.1 แสดงสถานที่บริการด้านสาธารณสุขในตำบลบึงชำอ้อ	17
3. ตารางที่ 2.2 แสดงปีที่มาของระบบสาธารณสุขปกของแต่ละหมู่บ้าน	18
4. ตารางที่ 2.3 แสดงจำนวนโรงเรียน / ครู / นักเรียน	19
5. ตารางที่ 2.4 แสดงองค์กรชุมชน	20
6. ตารางที่ 2.5 แสดงจำนวนครอบครัวกลุ่มตัวอย่างในการเก็บข้อมูล	21
7. ตารางที่ 2.6 แสดงจำนวนรายได้ครอบครัวต่อเดือน	22
8. ตารางที่ 2.7 แสดงจำนวนเงินค่าใช้จ่ายรายหมู่	23
9. ตารางที่ 2.8 แสดงผู้ชำนาญการ / บุคคลอย่าง ด้านการเกษตร	24
10. ตารางที่ 2.9 แสดงผู้ชำนาญการ / บุคคลอย่าง ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม	24
11. ตารางที่ 2.10 แสดงผู้ชำนาญการ / บุคคลตัวอย่าง ด้านปรัชญา ศาสนา	25
12. ตารางที่ 2.11 แสดงผู้ชำนาญการ / บุคคลตัวอย่าง ด้านแพทย์แผนไทย	26
13. ตารางที่ 2.12 แสดงผู้ชำนาญการ / บุคคลตัวอย่าง ด้านศิลปกรรม	26
14. ตารางที่ 2.13 แสดงผู้ชำนาญการ / บุคคลตัวอย่าง ด้านวัฒนธรรมและประเพณี	27
15. ตารางที่ 2.14 แสดงวัฒนธรรมและประเพณีประจำปี	28
16. ตารางที่ 2.15 แสดงผู้ชำนาญการ / บุคคลตัวอย่าง เทคโนโลยี	28
17. ตารางที่ 2.16 แสดงของดีชุมชนด้านอาหารคาว	29
18. ตารางที่ 2.17 แสดงของดีชุมชนด้านขนมหวาน	29
19. ตารางที่ 4.1 แสดงแผนพัฒนาชุมชนเพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืน	36

โครงการเกษตรเพื่อสุขภาพและอาหารปลอดภัยจังหวัดปทุมธานี

หลักการและเหตุผล

จาก (ร่าง) กรอบความคิดระบบสุขภาพแห่งชาติปฏิรูปสุขภาพที่สำนักงานปฏิรูปสุขภาพได้จัดทำขึ้น มีประเด็นที่เกี่ยวข้องกับภาคประชาชน ที่ควรมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นถึงการปฏิบัติ จังหวัดปทุมธานีเป็นจังหวัดที่อยู่ชนานเมืองที่มีความหลากหลายทั้งภาคอุตสาหกรรม ภาคการเกษตรภาคราชการ และสถาบันการศึกษาชั้นสูงเป็นจำนวนมาก ควรได้รับโอกาสในการเสนอแนวทางที่จะร่วมกันสร้างสุขภาพดี โดยเน้นการพึ่งตนเองและมีปัจจัยพื้นฐานในการดูแลสุขภาพที่มีคุณภาพ ปลอดภัย จึงควรมีการระดมความคิดเห็นของตัวแทนประชาชนในการเสนอแนวทางการมีสุขภาพที่ดี เพื่อนำมาประกอบในแผนปฏิรูปสุขภาพแห่งชาติต่อไป

เนื่องจากบทบาททางการเกษตรมีความสำคัญทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม ในขณะที่ความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีได้เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว แต่ไม่เหมาะสมและสอดคล้องกับชุมชน จึงทำให้ผลผลิตทางการเกษตรที่เกิดขึ้นมุ่งเน้นแต่การเพิ่มปริมาณการผลิตโดยปราศจากการวางแผนที่เป็นระบบ มีการนำสารเคมีทางการเกษตรมาใช้กันอย่างกว้างขวางและต่อเนื่อง ทั้งสารเคมีที่ใช้เพื่อเร่งการเจริญ (growth regulator) ปุ๋ยเคมี สารป้องกันและกำจัดศัตรูพืช ตลอดจนสารที่ใช้ในการยืดอายุผลผลิต ซึ่งผลจากการใช้สารเคมีต่างๆ เหล่านี้ล้วนเป็นปัญหาสำคัญที่มีผลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อผู้บริโภค เกษตรกร และสภาพแวดล้อม การสร้างความต้านทานที่เพิ่มขึ้นของศัตรูพืช การทำลายแมลงศัตรูธรรมชาติที่เป็นประโยชน์ทำให้เสียสมดุลในระบบนิเวศ ตลอดจนอันตรายของสารเคมีที่มีต่อเกษตรกรผู้ใช้ อีกทั้งสารเคมีเหล่านี้มีการนำเข้าจากต่างประเทศจึงเป็นการเพิ่มต้นทุนการผลิตและนอกจากนี้สารเคมีบางชนิดยังจัดอยู่ในกลุ่มสารเคมีอันตรายอีกด้วย จากปัญหาเหล่านี้สามารถกล่าวโดยสรุปว่าขั้นตอนสำคัญของกระบวนการทางการเกษตร ที่ถูกละเลยไปคือ การวางแผนและเตรียมการเบื้องต้น เนื่องจากประการแรกเกษตรกรมุ่งผลิตเพื่อจำหน่ายจึงเกิดภาวะแข่งขันทางการตลาดสูง จึงจำเป็นต้องใช้ทรัพยากรจากภายนอกมากขึ้นเป็นผลให้ต้นทุนการผลิตสูงขึ้น ประการที่สอง ขาดความรู้ถึงความสำคัญทางด้านความหลากหลายทางชีวภาพของระบบนิเวศในพื้นที่ เกษตรกรรม ซึ่งรวมถึงการที่มีพืชและสัตว์หลายชนิดอยู่อาศัยแบบพึ่งพาเป็นการควบคุมโรคและแมลงตามธรรมชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพที่สุด ซึ่งเป็นปัจจัยหลักของระบบเกษตรที่เป็นภูมิปัญญาของบรรพบุรุษ ความสำคัญของความหลากหลายดังกล่าวไม่เพียงแต่เป็นการรักษาความสมดุลของ ธรรมชาติเท่านั้น แต่เกษตรกรยังสามารถทำการเกษตรแบบผสมผสาน เป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มจากผลิตผลทางการเกษตรเพื่อให้เกิดประโยชน์อย่างสูงสุด เช่น การนำผลผลิตจากพืชผักหรือผลไม้มาพัฒนาเป็นอาหารสัตว์ และการนำส่วนที่เหลือทิ้งมาใช้เป็นปุ๋ยอินทรีย์ หรือปุ๋ยน้ำชีวภาพ และในขณะเดียวกันก็พัฒนาผลิตภัณฑ์แปรรูปจากผลิตผลทางการเกษตรทั้งจากพืชและสัตว์ดังกล่าวเพื่อสร้างรายได้อีกส่วนหนึ่ง และประการสุดท้ายกระบวนการผลิตที่ผ่านมาหลายฝ่ายเข้าใจว่าหลังการเก็บเกี่ยวเป็น

รายได้อีกส่วนหนึ่ง และประการสุดท้ายกระบวนการผลิตที่ผ่านมาหลายฝ่ายเข้าใจว่าหลังการเก็บเกี่ยวเป็นหน้าที่ของผู้ขาย แต่แท้ที่จริงแล้วเป็นอีกส่วนหนึ่งซึ่งจะเป็นดัชนีชี้วัดคุณภาพของผลผลิตซึ่งหมายถึงราคาและรายได้ของเกษตรกรนั่นเอง

แนวทางที่เหมาะสมคือการจัดการระบบเกษตรแบบผสมผสานโดยตระหนักถึงความสำคัญของความหลากหลายทางชีวภาพของระบบนิเวศในแต่ละพื้นที่เกษตรกรรม ซึ่งเป็นวิธีที่ใช้ในการควบคุมโรคและแมลงตามธรรมชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้การดูแลและบำรุงรักษาโดยการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ซึ่งมาจากวัสดุเหลือทิ้งทางการเกษตรหรือเศษอาหารในครัวเรือนเพื่อการปรับปรุงคุณภาพดิน ทำให้เกิดความอุดมสมบูรณ์ของดินเพิ่มขึ้นและยังเป็นการลดปริมาณขยะในชุมชน การใช้จุลินทรีย์ประสิทธิภาพ (Effective Microorganism ; EM) และสารสกัดจากพืชสมุนไพร ตลอดจนกระบวนการทางชีวภาพที่มีในแต่ละชุมชน เพื่อการควบคุมและกำจัดศัตรูพืชจะเป็นแนวทางที่สำคัญในการลดการนำเข้าปุ๋ยและสารเคมีจากต่างประเทศ ทั้งนี้เพื่อให้มีผลผลิตทางการเกษตรมีคุณภาพและเพื่อให้ชุมชนท้องถิ่นสามารถยกระดับคุณภาพและความปลอดภัยของสินค้าเกษตรและอาหารเกษตรแปรรูปต่อไป

กระบวนการจัดการทางการเกษตรแบบยั่งยืนนั้นยังหมายรวมถึงการใช้ผลผลิตทางการเกษตรให้เกิดประโยชน์อย่างสูงสุดซึ่งแนวทางที่เหมาะสมนั้นจะต้องคำนึงถึงความต้องการของแต่ละท้องถิ่น จึงต้องมีการทำโครงการร่วมกับชุมชนเพื่อพัฒนาให้เกิดองค์ความรู้ซึ่งมีพื้นฐานมาจากภูมิปัญญาท้องถิ่น ดังเช่นการทำปุ๋ยอินทรีย์จากวัสดุเหลือทิ้งทางการเกษตรในท้องถิ่น และการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มเพื่อให้เกิดการพัฒนากระบวนทางการเกษตรให้ยั่งยืนและครบวงจรได้ต่อไป

จากปัญหาที่เกิดขึ้นเหล่านี้ ประชาชนจังหวัดปทุมธานีจึงจัดการกระบวนการทางการเกษตรแบบยั่งยืนและครบวงจรขึ้นในชุมชนเพื่อให้ได้ผลผลิตทางการเกษตรที่มีคุณภาพและเพื่อเป็นการเพิ่มมูลค่าของผลผลิตทางการเกษตรอันจะส่งผลให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มมากขึ้นรวมทั้งเป็นการส่งเสริมสุขอนามัยของผู้บริโภคโดยอาศัยมาตรฐานของผลผลิตแปรรูปทางการเกษตรตามระบบการผลิตที่ดี (GAP; Good Agricultural Practices) และมาตรฐานของระบบการผลิตที่ดี (GMP; Good Manufacturing Practices) หลักการ GAP : วิธีการจัดการระบบการผลิตที่ดี ได้แก่ การกำหนดพื้นที่การผลิตให้เหมาะสมกับชนิดของพืช การวางแผนการผลิตให้เหมาะสมกับภาวะความต้องการของตลาด การเลือกใช้ดินพันธุ์ / เมล็ดพันธุ์ที่มีคุณภาพดี กระบวนการผลิตจะต้องปลอดภัยต่อเกษตรกรและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ได้แก่ การใช้ปุ๋ยอินทรีย์และสารควบคุมการเจริญเติบโตจากธรรมชาติ ร่วมกับการใช้ปุ๋ยเคมีในปริมาณควบคุมและการใช้สารชีวภาพในการป้องกันและกำจัดศัตรูพืช มีเทคโนโลยีในการเก็บเกี่ยวและดูแลหลังการเก็บเกี่ยวที่ถูกต้องและเหมาะสม และหลักการ GMP : มาตรฐานระบบการผลิตที่ดี ได้แก่ การจัดการสถานที่และอาคารผลิตอาหารให้เหมาะสม ครอบคลุมถึงโครงสร้างอาคาร ระบบการสุขาภิบาลของโรงงาน ความสะอาด บริเวณภายนอกอาคาร การผลิตและคุณภาพน้ำ น้ำแข็งและไอน้ำที่ใช้ในการผลิต การจัดการขนส่งและการเก็บรักษา ครอบคลุมถึงการขนส่งอาหาร การควบคุมอุณหภูมิในการขนส่งและการเก็บรักษา วัตถุดิบ ผลิตภัณฑ์อาหารและสารเคมีที่ไม่เกี่ยวข้องกับการผลิตอาหาร การจัดการวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ

เครื่องจักรสานที่ใช้ในการผลิตอาหาร ครอบคลุมถึงการออกแบบเครื่องมือ เครื่องจักรให้เหมาะสม การติดตั้งเครื่องมือ การซ่อมบำรุงรักษาเครื่องมือและการสอบเทียบเครื่องมือ การจัดการสุขลักษณะของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการผลิตอาหาร

ดังนั้นเพื่อให้ผู้บริโภคเกิดความเชื่อมั่นในคุณภาพและความปลอดภัยของอาหาร มีการสั่งซื้อมากขึ้น และเพื่อให้เป็นไปตามประกาศของกระทรวงสาธารณสุขที่แหล่งผลิตอาหารจะต้องได้รับการรับรองมาตรฐาน ผู้ผลิตอาหารในทุกระดับจึงควรมีความรู้และตระหนักในความสำคัญของมาตรฐานและความปลอดภัยและคุณภาพของอาหาร การพัฒนาในเรื่องนี้ให้กับผู้ผลิตหรือแปรรูปอาหารจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง โดยเพิ่มศักยภาพของชุมชนด้วยการบูรณาการร่วมกับหน่วยงานอุดมศึกษา สถานศึกษาในชุมชนและหน่วยงานในท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดองค์ความรู้ที่มีชุมชนท้องถิ่นร่วมเป็นแกนในกระบวนการพัฒนาระบบเกษตรให้ยั่งยืนต่อไป

จังหวัดปทุมธานีเป็นพื้นที่ที่เหมาะสมแก่การทำเกษตร โดยเฉพาะในพื้นที่อำเภอนองเสือในอดีต มีชาวบ้านมาปลูกส้มเขียวหวานเป็นจำนวนมาก และได้ชื่อว่าเป็นส้มที่อร่อยที่สุด ต่อมาได้มีคนในพื้นที่ได้เห็นจากการปลูกข้าวมาปลูกส้มเขียวหวาน และในการปลูกส่วนใหญ่ไม่ได้สนใจในเรื่องของเศรษฐกิจในชุมชน ด้านสุขภาพ ร่างกาย รวมไปถึงสภาพจิตใจ จึงเกิดการล่มสลายของเกษตรกรที่ต้องย้ายถิ่นไปปลูกส้มในจังหวัดนครสวรรค์ กำแพงเพชร ลพบุรี เป็นต้น มีชาวบ้านบางส่วนที่ยังคงทำเกษตรในพื้นที่เดิม

ดังนั้นจากการล่มสลายของเกษตรกรคณะทำงานสมัชชาสุขภาพจังหวัดปทุมธานีจึงเลือกที่จะพิสูจน์การใช้วิธีการทางภูมิปัญญาของชุมชน ผสมกับการร่วมมือ ร่วมใจในการปรับเปลี่ยนการทำเกษตรที่ใช้สารเคมีมาเป็นเกษตรชีวภาพ โดยเลือกพื้นที่นำร่องในโครงการเกษตรเพื่อสุขภาพและอาหารปลอดภัยทางผู้ประสานงานและภาคีความร่วมมือที่เกี่ยวข้อง เลือกตำบลบึงชำอ้อ ซึ่งเป็นตำบลหนึ่งของอำเภอนองเสือมีอาณาเขตพื้นที่ประมาณ 48.85 ตารางกิโลเมตร อำเภอนองเสือตั้งอยู่สุดเขตทางทิศตะวันออกของจังหวัดปทุมธานี สถานที่เดิมเป็นป่าดงพงไพร รกร้างว่างเปล่าไม่มีผู้คนอาศัย เป็นที่ลาดต่ำจากภูเขาใหญ่ในเขตจังหวัดสระบุรี และจังหวัดนครนายก เป็นที่อาศัยของสัตว์ป่านานาชนิด มีเสือ ควายป่าและเนื้อสัตว์ ฯลฯ มีป่าปรี๊ด ป่าหนุ่คา และต้นเบญจพรรณจำนวนมาก ในถิ่นนี้กันดารมากไม่มีแม่น้ำลำคลอง มีแต่หนองบึงตามธรรมชาติเท่านั้น มีสัตว์ป่าหวาดกลัวคือ เสือและช้าง ต่อมาในปีพ.ศ.2433-2439 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 5 ได้ทรงพัฒนาทุ่งหลวงรังสิต โดยมอบให้บริษัทคุนาสยาม ดำเนินการขุดคลองรังสิต-ประยูรศักดิ์ และขุดคลองเล็กๆขวางคลองรังสิต เพื่อส่งน้ำเข้าคลองเพาะปลูกและเลี้ยงสัตว์ เมื่อขุดคลองเสร็จแล้ว พื้นที่เหล่านี้ก็มีน้ำสำหรับอุปโภค บริโภค อย่างอุดมสมบูรณ์ ผู้คนหลังไหลกันเข้ามาทำมาหากินหนาแน่นขึ้น จนปี พ.ศ.2456 ทางราชการก็เห็นว่าประชาชนอาศัยมากขึ้น เพื่อสะดวกแก่การปกครอง จึงได้ก่อตั้งกิ่งอำเภอนองเสือและยกฐานะเป็นอำเภอนองเสือ เมื่อปี พ.ศ. 2460 โดยมีเขตการปกครองทั้งหมด 7 ตำบล รวมทั้งตำบลบึงชำอ้อด้วย

ในปัจจุบันชุมชนตำบลบึงชำอ้อแบ่งการปกครองออกเป็น 12 หมู่บ้านดังนี้

หมู่ที่ 1 บ้านหนองไธ้ เนื่องจากมีหนองน้ำที่มีจะเข้อาศัยอยู่จำนวนมาก จึงเรียกว่า " หนองไธ้ " ชนกลุ่มแรกที่มาอาศัยอยู่คือ ตระกูลเกษมสุข อพยพมาจากอำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม

หมู่ที่ 2 บ้านตาบชุม เดิมพื้นที่ในเขตหมู่ที่ 2 เป็นที่ดินของหม่อมขุน โดยมีนายตาบชุมเป็นผู้เก็บค่าเช่าให้และคอยดูแลทุกข์สุขของชาวบ้านในเขตพื้นที่ชาวบ้านจึงเรียกชื่อหมู่บ้านนี้ว่า " บ้านตาบชุม " ชนกลุ่มแรกที่อพยพเข้ามาอาศัยอยู่คือ ตระกูลเกษมสุข อพยพมาจากอำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม

หมู่ที่ 3 บ้านศรีคัคณางค์ เดิมที่ดินบริเวณนี้เป็นของคุณหญิงและครอบครัวที่มีนามสกุลศรีคัคณางค์ ชาวบ้านจึงเรียกหมู่บ้านนี้ว่า " บ้านศรีคัคณางค์ " คนกลุ่มแรกที่อพยพมาอาศัยอยู่มีด้วยกัน 3 ตระกูลคือ หาหัน จันตรี บางป้อ

หมู่ที่ 4 บ้านปทุมทรัพย์ ชนดั้งเดิมที่มาอาศัยอยู่คือ ตระกูลสังข์น้ำมนต์ ตาลช่วง ยิ้มแย้ม คำยนต์ กลุ่มชนเหล่านี้อพยพมาจากทาง ดอนเมือง และบางกะปิ เนื่องจากการขยายเมืองของทางกรุงเทพมหานคร เมื่อประมาณปี พ.ศ. 2526 กรมการปกครองกระทรวงมหาดไทยได้ออกกฎให้มีการตั้งชื่อหมู่บ้านขึ้น ชาวบ้านจึงเลือกเอาคำว่า " ปทุม " ซึ่งเป็นชื่อจังหวัดรวมกับคำว่า " ทรัพย์ " ซึ่งหมายถึง ทรัพย์สินปทุมทรัพย์ จึงมีความหมายว่า " ทรัพย์สินของเมืองปทุม "

หมู่ที่ 5 บ้านชำอ้อ เดิมทีพื้นที่เป็นบึงมีต้นอ้อขึ้นอยู่มากมายจึงเรียกหมู่บ้านนี้ว่า " บ้านชำอ้อ " คนกลุ่มแรกที่อพยพมาอาศัยมีอยู่คือ ตระกูลน้อยสว่าง แสงเทศ บุญยม และ คุ้ยต่วน ซึ่งอพยพมาจากหนองแขม ฉะเชิงเทรา และบางบัวทอง

หมู่ที่ 6 บ้านบึง เนื่องจากบริเวณนี้เป็นบึงมาก่อนมีช้างป่า เดินผ่านและมาอาศัยกินน้ำในบึงเป็นจำนวนมากจนทำให้บึงมีขนาดใหญ่ จึงเรียกหมู่บ้านนี้ว่า " บ้านบึง " ชนกลุ่มแรกที่มาอาศัยอยู่คือ ตระกูลแสงเทศ น้อยสว่าง และมากสวัสดิ์ อพยพมาจาก บางกะปิ พุ่งภาษีเจริญ และฉะเชิงเทรา

หมู่ที่ 7 บ้านหนองนาค เดิมทีพื้นที่เป็นหนอง บึง มีสัตว์ชนิดหนึ่งเรียกว่านาคซึ่งอาศัยอยู่ตามหนองน้ำเพื่อจับปลากินเป็นอาหารจึงเรียกชื่อหมู่บ้านนี้ว่า " บ้านหนองนาค " ชนกลุ่มแรกที่มาอาศัยอยู่คือ ตระกูลศิริครุฑ และงามสมัย อพยพมาจากอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

หมู่ที่ 8 บ้านเอราวัณ พื้นที่เป็นหนอง บึง มีช้างป่ามาหากินบริเวณหนองและบึงแห่งนี้แล้วตกลงไปตายในหนองน้ำนั้นจึงเรียกหมู่บ้านนี้ว่า " บ้านเอราวัณ " ชนกลุ่มแรกที่มาอาศัยอยู่คือ ตระกูลคงสมบุรณ์ และแก้วพลอย ซึ่งอพยพมาจาก จังหวัดอ่างทอง และสุพรรณบุรี

หมู่ที่ 9 บ้านทวีทรัพย์ เป็นชื่อที่ชาวบ้านร่วมกันตั้งขึ้นซึ่งสมัยก่อนชาวบ้านยังมีความยากจนอยู่จึงตั้งชื่อ เพื่อให้มีความหมายที่ดีของหมู่บ้านและประชาชนว่า " บ้านทวีทรัพย์ " ชนดั้งเดิมที่อาศัยอยู่คือ ตระกูลอินอ้า ศรีสุข และสุโอสถ

หมู่ที่ 10 บ้านสอนดี เป็นชื่อที่เรียกตามชื่อวัดที่อยู่ในหมู่บ้านที่มีชื่อว่าวัดสอนดีศรีเจริญชนดั้งเดิมที่อาศัยอยู่คือ ตระกูลจันคำ พุ่มพะเนียง เหมือนฮั่น และทองย้อย

หมู่ที่ 11 บ้านหมุ่มมอญ ชนส่วนใหญ่เป็นคนเชื้อชาติมอญจึงให้ชื่อว่า "บ้านหมุ่มมอญ" ชนดั้งเดิมที่อาศัยอยู่คือ ตระกูลอยู่ขมสุข กำจัดภัย และสงวนพงษ์ ส่วนชนเชื้อชาติมอญกลุ่มนี้อพยพมาจาก อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี คือ ตระกูลบุญม่วง เพ็ญจันทร์ และคำเขียว ยังมีพิธีกรรมของชาวมอญที่ยังหลงเหลือให้เห็นอยู่คือพิธีศพจะนิมนต์พระจากอำเภอสามโคกมาสวดเป็นภาษามอญ ส่วนวัฒนธรรมและประเพณีอื่นได้ผสมกลมกลืนไปกับชนพื้นเมืองเดิมเนื่องจากได้อาศัยอยู่ร่วมกันมานาน

หมู่ที่ 12 บ้านอินอนุสรณ์ เดิมทีหมู่บ้านนี้อยู่ในเขตการปกครองของหมู่ที่ 9 บ้านทวีทรัพย์และชาวบ้านให้ชื่อหมู่บ้านว่า "บ้านอินอนุสรณ์" ชนดั้งเดิมที่อาศัยอยู่คือตระกูลอินอำ รอดอินทร์ คุณาทัย และวงศ์คำมี

สภาพทางภูมิศาสตร์ของตำบลบึงชำอ้อ

อาณาเขตของตำบล

ทิศเหนือ จรด ตำบลวังจุฬา อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยมีคลองระพีพัฒน์เป็นเส้นแบ่งเขต

ทิศใต้ จรด หมู่ที่ 6 บ้านพรสวรรค์ ตำบลบึงบอน อำเภอหนองเสือ จังหวัดปทุมธานี

ทิศตะวันออก จรด กับ หมู่ที่ 6 ตำบลบึงบา และหมู่ 8 ตำบลบึงกาสาม อำเภอหนองเสือ โดยมีคลองระบายน้ำที่ 9 เป็นเส้นแบ่งเขตแดน

ทิศตะวันตกจรด ตำบลคลอง 7 อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี โดยมีคลองระบายน้ำที่ 7 เป็นเส้นแบ่งเขตแดน

ลักษณะภูมิประเทศของตำบลบึงชำอ้อเป็นที่ราบลุ่ม มีคลองชลประทานผ่านทั้งหมด 5 สาย ซึ่งแต่ละสายห่างกัน 1,200 เมตร ต่อคลองยาวคลองละ 10,000.- ชาวบ้านได้ใช้น้ำในคลองทั้ง 5 สายเพื่อการอุปโภคและบริโภค ในการเกษตรและดำรงชีวิต โดยรับน้ำจากคลองระพีพัฒน์ และคลองรังสิตประยูรศักดิ์

- 1.ชีวิตความเป็นอยู่ส่วนใหญ่เป็นเกษตรกร ประกอบอาชีพทำสวน ทำนา รับจ้าง ทำงานโรงงาน รับราชการบ้างเล็กน้อย เพราะบุคคลส่วนใหญ่จบการศึกษาแค่ ป.4 หรือ ม.3 เท่านั้น
- 2.ผู้มีที่ดินหรือมีฐานะดีหน่อยก็จะทำสวนส้ม รองมาก็ทำนา ผู้ที่ไม่มีที่ดินทำกินก็จะรับจ้างทำสวนส้ม เพราะว่าการทำสวนจะต้องใช้คนงานมาก เป็นการจ้างกันเป็นรายวัน วันไหนทำงานก็ได้เงินวันไหนไม่ได้ทำงานก็ไม่ได้เงิน ทำให้ประชาชนในส่วนี้มีรายได้ไม่แน่นอน
- 3.การสัญจร ด้วยรถยนต์ส่วนตัวบ้าง ด้วยมอเตอร์ไซด์บ้าง โดยทางบกเพียงอย่างเดียว ไม่มีรถรับจ้างประจำทาง ส่วนใหญ่จะมีรถเป็นของตนเอง รถยนต์บ้าง รถจักรยานยนต์บ้าง และถนนส่วนใหญ่เป็นถนนลูกรัง
- 4.มีไฟฟ้าใช้ทุกครัวเรือน มีโทรศัพท์ใช้บ้างเป็นหมู่บ้าน หมู่บ้านที่ยังไม่มีใช้ ทาง อบต. กำลังดำเนินการติดต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอยู่ มีน้ำประปาใช้ทุกครัวเรือน

5. สร้างบ้านเรือนอยู่เรียงกันตามคันคลองระบายน้ำสายต่างๆ ตั้งแต่เหนือจดใต้ ตามแนวเขตของตำบล ซึ่งน้ำมีทั้งน้ำที่อุปโภคและบริโภคใช้สอยในการทำการเกษตรต่างๆ อยู่ในคลองตลอดทั้งปี และมีถนนที่ใช้สัญจรอยู่ตามแนวคลองทุกคลอง

องค์การบริหารส่วนตำบลบึงชำอ้อ อำเภอหนองเสือ จังหวัดปทุมธานี มีพื้นที่จำนวน 2 หมู่บ้าน เป็นหมู่บ้านตึกเกณฑ์ ประชาชนยากจน มีอาชีพไม่แน่นอน ชาวที่ดินทำกินเป็นหลักแหล่ง

ทั้งนี้ที่มาของปัญหาสืบเนื่องมาจาก ชุมชนที่อยู่อาศัยของประชาชน เป็นชุมชนที่ตั้งขึ้นใหม่ ที่ดินเป็นพื้นที่พระราชทาน และพื้นที่ของสำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (สปท.) ซึ่งแจกจ่ายให้กับประชาชนเพียงพอแก่การอยู่อาศัย ทำให้ประชาชนชาวที่ดินทำกินในการประกอบอาชีพ เป็นปัญหาหลักของประชาชนในชุมชน ส่งผลทำให้ชุมชนประกอบอาชีพรับจ้างเป็นอาชีพหลัก โดยไม่มีอาชีพเสริม

อาชีพหลักของชุมชนเดิมคือการทำสวนส้ม ต่อมาเมื่อการทำสวนส้มประสบความล้มเหลว ทำให้ขาดการจ้างงานในพื้นที่ รายได้หลักของประชาชนในพื้นที่จึงหมดไป และเมื่อหันไปประกอบอาชีพอื่นเช่น เลี้ยงไก่ เลี้ยงกบ ปลูกข้าวโพด ฯ ก็ไม่ประสบความสำเร็จ ทางออกของประชาชนคือการออกหางานนอกพื้นที่ เช่น การรับจ้างในโรงงานอุตสาหกรรมหรือการออกรับจ้างขายแรงงานในจังหวัดใกล้เคียง ปัญหาหนึ่งก็ตามมาคือปัญหาสังคม ความผูกพันในชุมชนและความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในชุมชนจึงไม่มี เนื่องจากประชาชนชาวพื้นที่เชิงวัฒนธรรมที่จะมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน

เป้าหมายของโครงการ

1. เกิดการพัฒนาองค์ความรู้และกระบวนการเรียนรู้เพื่อให้เกิดการปรับใช้และการพัฒนาให้เกิดความยั่งยืนของชุมชน
2. พัฒนาระบบการจัดการทางการเกษตรอย่างมีมาตรฐาน เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตอันจะนำไปสู่การสร้างเสริมความเข้มแข็งของชุมชน
3. สร้างเกณฑ์มาตรฐานการผลิตที่เหมาะสมทางการเกษตรทั้งผลผลิตสดและแปรรูประดับชุมชนตามความเหมาะสมระดับท้องถิ่น
4. สร้างเครือข่ายในการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐและชุมชนในการพัฒนาระบบการเกษตรปลอดภัยอาหารปลอดภัย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อระดมความคิดเห็นภาคประชาชนต่อแนวทางการดำเนินงานการมีสุขภาพที่ดีตามกรอบความคิดระบบสุขภาพแห่งชาติ
2. เพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะแนวทางที่พึงประสงค์ของระบบสุขภาพเพื่อการปฏิบัติต่อไปในอนาคต
3. เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ระบบเกษตรยั่งยืนของชุมชน
4. เพื่อส่งเสริมการจัดกิจกรรมแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาองค์ความรู้โดยการแลกเปลี่ยนระหว่างเทคโนโลยีและภูมิปัญญาดั้งเดิมนำไปสู่การปรับใช้ให้เหมาะสมกับแต่ละชุมชน
5. เพื่อส่งเสริมการสร้างมูลค่าเพิ่มจากผลิตผลทางเกษตรโดยการใช้ประโยชน์แบบครบวงจร
6. เพื่อยกระดับมาตรฐานอาหารแปรรูปทางการเกษตร
7. บูรณาการร่วมกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐและชุมชนในการพัฒนาท้องถิ่นให้ยั่งยืน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้แนวทางต่อการดำเนินงานการมีสุขภาพที่ดีตามกรอบแนวคิดระบบสุขภาพแห่งชาติ
2. ได้สร้างการเรียนรู้กับประชาชนในความร่วมมือที่จะสร้างระบบสุขภาพที่มีคุณภาพและปลอดภัย
3. เกษตรกรลดรายจ่ายเพิ่มรายได้ และสร้างความเข้มแข็งในชุมชน
4. ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตชุมชนให้ดีขึ้น
5. มีเครือข่ายชุมชนร่วมดำเนินการพัฒนาระบบเกษตรเพื่อสุขภาพและอาหารปลอดภัยเพื่อขยายผลต่อไป
6. ได้ผลผลิตทางการเกษตรที่มีคุณภาพและมีสุขภาพดีตามมาตรฐานและเป็นที่ยอมรับของผู้บริโภค

พื้นที่ศึกษา

ตำบลบึงชำอ้อ อำเภอหนองเสือ จังหวัดปทุมธานี

กลุ่มเป้าหมายหลัก

เกษตรกร เกษตรกร สถานศึกษา และประชาชนผู้สนใจในจังหวัดปทุมธานี

ระยะเวลาในการดำเนินโครงการ

พ.ศ. 2546 – พ.ศ. 2547

การดำเนินงานโครงการ

แผนกิจกรรมที่ 1 การวางระบบการจัดการทางการเกษตรที่ดี (Good Agricultural Practice)

การพัฒนาการเกษตรระดับชุมชนของไทยให้เป็นระบบการเกษตรที่ยั่งยืนนั้น จำเป็นต้องมีการพัฒนาเพื่อยกระดับมาตรฐานของผลผลิตสำหรับเป็นแนวทางในการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันระหว่างท้องถิ่น หลักปฏิบัติในเบื้องต้นคือ การพัฒนารูปแบบของการจัดการทางการเกษตรที่ดี (GAP ; Good Agricultural Practice) ซึ่งจะเน้นกระบวนการทางการเกษตรที่ปลอดภัย เป็นมิตรกับมนุษย์และสิ่งแวดล้อม เพื่อเป็นพื้นฐานที่จะก้าวไปสู่ระบบเกษตรอินทรีย์ (Organic Farming) ต่อไปในอนาคตโดย

นำข้อมูลที่ได้จากการจัดเวทีชาวบ้านในพื้นที่ตำบลบึงชำอ้อ ปี 2546 พบว่าปัญหาด้านการเกษตรส่วนใหญ่ คือ ปัญหาในเรื่องดินเสื่อมคุณภาพ น้ำที่ใช้ในการเกษตรมีสารตกค้าง ราคาผลผลิตตกต่ำ ดังนั้นขั้นตอนการวางระบบการจัดการทางการเกษตรที่ดีมีดังนี้

- จัดกิจกรรมการปรับปรุงดินและน้ำสร้างเกณฑ์มาตรฐาน GAP ระดับชุมชนและท้องถิ่นคัดเลือกวิทยากรท้องถิ่น
- ชุมชนร่วมปรับปรุงแก้ไขระบบการจัดการทางการเกษตร โดยอิงเกณฑ์ GAP ของชุมชนโดยติดตามและการปรับปรุงของวิทยากรท้องถิ่น

แผนกิจกรรมที่ 2 การพัฒนาเพื่อยกระดับมาตรฐานคุณภาพด้านความปลอดภัยของผลผลิตแปรรูปทางการเกษตร

- สำรวจและประเมินสถานการณ์ปัญหาในการพัฒนาเพื่อยกระดับมาตรฐานคุณภาพ ด้านความปลอดภัยของผลผลิตแปรรูปทางการเกษตรที่ผลิตในชุมชนเป้าหมายโดยวิทยากรท้องถิ่น

- จัดอบรมปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อค้นหาองค์ความรู้ร่วมกับชุมชนในเรื่องของมาตรฐานคุณภาพความปลอดภัยในการผลิตอาหารและแสดงให้เห็นถึงความเสียหายของอาหารที่เกิดขึ้นหรือความเสี่ยงในเรื่องของความปลอดภัยของอาหารที่อาจเกิดขึ้นหากขาดความระมัดระวังในด้านความสะอาดหรือการควบคุมจุดอันตรายในการผลิตอาหารที่ไม่ดีพอ

- ร่วมกันสร้างหลักการและวิธีการที่ดีในการผลิตอาหารว่าด้วยสุขลักษณะทั่วไป(GMP) ที่เหมาะสมกับระดับชุมชนแต่ละท้องถิ่น

- ลงมือปรับปรุงกระบวนการผลิตให้ได้มาตรฐานกระบวนการผลิตที่ถูกต้องสุขลักษณะ

แผนกิจกรรมที่ 3 การวางแผนกลยุทธ์ทางการตลาดสำหรับผลผลิตการแปรรูปอาหารทาง การเกษตร

การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อศักยภาพของสินค้าชุมชนดังต่อไปนี้ ได้แก่ ในด้านจุดแข็ง พบว่า สินค้ามีราคาถูกกว่า เป็นสินค้าพื้นเมือง ประจำท้องถิ่น มีเอกลักษณ์เฉพาะท้องถิ่น มีฝีมือการผลิต มีภูมิหลังของการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในแต่ละจังหวัด หาแหล่งวัตถุดิบได้ง่าย ในการผลิต ทำให้ต้นทุนต่ำ มีระบบการจัดการของชุมชนเพื่อการพึ่งตนเองอย่างเพียงพอ แต่จุดอ่อนที่พบก็คือ การบรรจุหีบห่อ ยังไม่น่าสนใจ ความทันสมัย รูปแบบมีน้อย ตัวผลิตภัณฑ์ ขาดตราสัญลักษณ์ของสินค้าชุมชน รูปแบบ สี สัน ไม่น่าสนใจของสินค้า บางชนิดมีปริมาณจำนวนน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับราคาจะมีราคาสูง ทำให้จำหน่ายออกยาก ความน่าเชื่อถือของสินค้ายังไม่ได้คุณภาพมากเพียงพอ เช่น อย. HACCP, GAP, GMP สินค้ายังไม่ได้มาตรฐาน อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องจักร สินค้ายังไม่ได้ได้รับความมั่นใจในเรื่องความสะอาด จุดจำหน่าย Outlet ยังไม่มีสาขาจำหน่ายมากนัก ผลิตได้เฉพาะตาม คำสั่งซื้อ ไม่มากนัก แต่ในขณะเดียวกันพบว่าสินค้าบางประเภทนำเข้าตลาดในต่างประเทศได้ เช่น สินค้าเครื่องจักรสาน เฟอร์นิเจอร์ ในประเทศญี่ปุ่น และ สินค้ามีต้นทุนต่ำ เนื่องจากมีแหล่งวัตถุดิบมากในท้องถิ่นที่ ผลิตสินค้าชุมชน จากการพัฒนาและวิจัย ปรับปรุงการตลาดและตัวผลิตภัณฑ์ รวมทั้งการบรรจุหีบห่อ สามารถแข่งขันกับสินค้าตลาด Brand Name และสินค้าในต่าง ประเทศได้นอกจากนี้รัฐบาลยังให้การสนับสนุนเป็นสินค้าประจำของประเทศไทย และคนที่มียาได้น้อย ต้องการประหยัดค่าใช้จ่ายส่วนตัว อาจเป็นทางเลือกใหม่ให้กับคนรุ่นใหม่ ได้หันมานิยมใช้ สินค้าของคนไทยกันเองดังนั้นปัญหาด้านการตลาดของสินค้าชุมชนจึงเป็นปัญหาที่น่าศึกษาเพื่อจะหาแนวทาง ที่จะนำผลลัพธ์ที่ได้ไปช่วยแก้ปัญหาได้ตรงประเด็น

ขั้นตอนการดำเนินโครงการ

จากการจัดเวทีชาวบ้านในพื้นที่ตำบลบึงชำอ้อ ปี 2546 พบว่าปัญหาด้านการเกษตรส่วนใหญ่ คือ ปัญหาในเรื่องดินเสื่อมคุณภาพ น้ำที่ใช้ในการเกษตรมีสารตกค้าง ราคาผลผลิตตกต่ำ ดังนั้นขั้นตอนการพัฒนาศักยภาพด้านการเกษตรมีดังนี้

- รวบรวมข้อมูลด้านการเกษตรและข้อมูลพื้นฐานในพื้นที่ตำบลบึงชำอ้อ
- ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องภายในจังหวัดและเครือข่ายสมาชิกสุขภาพ
- จัดกิจกรรมตามแผนที่วางไว้
- ติดตามผลและประเมินผล

งบประมาณ

แบ่งเป็นการจัดกิจกรรม 3 กิจกรรม	รวมเป็นเงิน	90,000 บาท
ค่าสรุปและประเมินผลจัดทำรูปเล่ม	รวมเป็นเงิน	10,000 บาท
เป็นเงินทั้งสิ้น	100,000 บาท	

สรุปแผนการดำเนินงาน

แผนกิจกรรมที่ 1 การวางระบบการจัดการทางการเกษตรที่ดี (Good Agricultural Practice)					
กิจกรรม	ช่วงเวลา	สถานที่	ผู้ดำเนินการ	ดัชนีชี้วัด	งบประมาณ (บาท)
<ul style="list-style-type: none"> - จัดเวทีชาวบ้านเพื่อให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนการปรับปรุงดินและน้ำร่วมกันสร้างเกณฑ์มาตรฐาน GAP ระดับชุมชนและท้องถิ่น - สร้างวิทยากรท้องถิ่น - สาธิตการทำปุ๋ยน้ำชีวภาพ การทำการเกษตรแบบยั่งยืน - ลงพื้นที่ปฏิบัติ - ติดตามและปรับปรุงกระบวนการผลิตโดยวิทยากรท้องถิ่น 	มค. - พค.47	จังหวัดปทุมธานี	คณะกรรมการวิทยากรท้องถิ่น หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ประชาชนในพื้นที่	<ol style="list-style-type: none"> 1. ความหลากหลายของกลุ่มเข้าร่วมโครงการ เช่น กลุ่มเกษตรกร กลุ่มแม่บ้าน ผู้นำท้องถิ่น เยาวชน บุคลากรในภาครัฐและเอกชน 2. ทราบจุดวิกฤต(critical point) ในทุกขั้นตอนของกระบวนการผลิตทางการเกษตร 3. ผลจากการทำกิจกรรมในการพัฒนาและจัดกระบวนการเกษตรที่เหมาะสม 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ค่าจ้างเหมารถคู่ 6,000 บาท (1,500 บาท/วัน x 4 วัน) 2. ค่าน้ำมันเชื้อเพลิงไป-กลับ 4,000 บาท(1,000บาท/วัน x 4 วัน) 3. ค่าจัดทำแบบสำรวจและค่าจัดทำรายงาน 3,000 บาท 4. ค่าประสานงานติดต่อเหมาจ่าย 1,000 บาท 5. ค่าอาหารจัดเวที 10,000 บาท (100 บาท x100คน) 6.ค่าวิทยากร 3,000 บาท 7. ค่าเบี้ยเลี้ยงวิทยากรท้องถิ่นออกพื้นที่ 15,000 บาท (150 บาท x10วัน x10คน) 8. ค่าวัสดุอุปกรณ์เหมาจ่าย 5,000 บาท <p>รวม 47,000 บาท</p>

แผนกิจกรรมที่ 2 การพัฒนาเพื่อยกระดับมาตรฐานคุณภาพด้านความปลอดภัยของผลผลิตแปรรูปทางการเกษตร

กิจกรรม	ช่วงเวลา	สถานที่	ผู้ดำเนินการ	ดัชนีชี้วัด	งบประมาณ (บาท)
<p>-นำผลผลิตที่ได้จากการเกษตรมาแปรรูปโดยการพัฒนาเพื่อยกระดับมาตรฐานคุณภาพด้านความปลอดภัย</p> <p>-จัดอบรมปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อสร้างวิทยากรท้องถิ่นค้นหาองค์ความรู้ร่วมกับชุมชนในเรื่องของมาตรฐานคุณภาพความปลอดภัย</p> <p>-ร่วมกันสร้างหลักการและวิธีการที่ดีในการผลิตอาหารว่าด้วยสุขลักษณะทั่วไป (GMP)</p> <p>-ลงพื้นที่ปฏิบัติ</p> <p>-ติดตามปรับปรุงโดยชุมชนและวิทยากรท้องถิ่น</p>	<p>มค. - พค.</p> <p>47</p>	<p>จังหวัดปทุมธานี</p>	<p>คณะกรรมการวิทยากรท้องถิ่น</p> <p>หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง</p> <p>ประชาชนในพื้นที่</p>	<p>1. ความหลากหลายของกลุ่มเข้าร่วมโครงการ เช่น กลุ่มเกษตรกร กลุ่มแม่บ้าน ผู้นำท้องถิ่น เยาวชน บุคลากรในภาครัฐและเอกชน</p> <p>2. ทราบจุดวิกฤต(critical point) ในทุกขั้นตอนของกระบวนการผลิตทางการเกษตร</p> <p>3. ผลจากการทำกิจกรรมในการพัฒนาและจัดกระบวนการเกษตรที่เหมาะสม</p>	<p>1. ค่าจ้างเหมารถตู้ 6,000 บาท (1,500 บาท/วัน x 4 วัน)</p> <p>2. ค่าน้ำมันเชื้อเพลิงไป-กลับ 4,000 บาท(1,000บาท/วัน x 4 วัน)</p> <p>3. ค่าจัดทำแบบสำรวจและค่าจัดทำรายงาน 3,000 บาท</p> <p>4. ค่าประสานงานติดต่อเหมาจ่าย 1,000 บาท</p> <p>5. ค่าเบี้ยเลี้ยงวิทยากรท้องถิ่นออกพื้นที่ 15,000 บาท (150 บาท x10วัน x10คน)</p> <p>6. ค่าวัสดุอุปกรณ์เหมาจ่าย 5,000 บาท</p> <p>รวม 34,000 บาท</p>

แผนกิจกรรมที่ 3 การวางแผนกลยุทธ์ทางการตลาดสำหรับผลผลิตการแปรรูปอาหารทางการเกษตร

กิจกรรม	ช่วงเวลา	สถานที่	ผู้ดำเนินการ	ดัชนีชี้วัด	งบประมาณ (บาท)
<p>- จัดเวทีวางแผนพัฒนาเพื่อยกระดับผลิตภัณฑ์แปรรูปทางการเกษตรให้เป็นที่ยอมรับ</p> <p>- ร่วมกันสร้างหลักการและวิธีการที่ดีในการผลิตผลิตภัณฑ์แปรรูปทางการเกษตรให้เป็นที่ยอมรับและเหมาะสมกับระดับชุมชนแต่ละท้องถิ่น</p>	มค. - ธค. 47	จังหวัดปทุมธานี	คณะกรรมการวิทยากรท้องถิ่นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องประชาชนในพื้นที่	<p>1. ความหลากหลายของกลุ่มเข้าร่วมโครงการ เช่น กลุ่มเกษตรกร กลุ่มแม่บ้าน ผู้นำท้องถิ่น เยาวชน บุคลากรในภาครัฐและเอกชน</p> <p>2. ทราบจุดวิกฤต(critical point) ในทุกขั้นตอนของกระบวนการผลิตทางการเกษตร</p> <p>3. ผลจากการทำกิจกรรมในการพัฒนาและจัดกระบวนการเกษตรที่เหมาะสม</p>	<p>1. ค่าจ้างเหมารถตู้ 3,000 บาท (1,500 บาท/วัน x 2 วัน)</p> <p>2. ค่าน้ำมันเชื้อเพลิงไป-กลับ 2,000 บาท(1,000บาท/วัน x 2 วัน)</p> <p>3. ค่าจัดทำแบบสำรวจและค่าจัดทำรายงาน 3,000 บาท</p> <p>4. ค่าประสานงานติดต่อเหมาจ่าย 1,000 บาท</p> <p>รวม 9,000 บาท</p>

บทที่ 2 สภาพการณ์

ประวัติความเป็นมาของตำบลบึงชำอ้อ

จากคำบอกเล่า (คุณลุงสังวาลย์ สังข์น้ำมนต์) เล่าว่าจากคำบอกเล่าเมื่อครั้งปู่ ย่า เดิมสภาพพื้นที่ของตำบลบึงชำอ้อเป็นป่า รกร้างว่างเปล่า มีสัตว์ป่า เช่น เสือ ช้าง เก้ง กวาง ฯลฯ มาหากินบริเวณ บึงและหนองน้ำ รวมทั้งมีจระเข้ และสัตว์ชนิดหนึ่งที่เรียกว่านาคอาศัยกินปลาอยู่ในหนองน้ำนั้น มีพื้นที่บางส่วนที่มีโคลงข้างเดินผ่านเป็นประจำจนทำให้ที่แห่งนั้นกลายเป็นบึง ซึ่งมีต้นพืชชนิดหนึ่งที่เรียกกันว่า " ต้นอ้อ " ขึ้นปกคลุมจำนวนมาก คาดว่าเป็นพื้นที่ป่าผืนเดียวกับแถบจังหวัดนครนายก ซึ่งต่อมาเริ่มมีผู้คนจากจังหวัดต่าง ๆ ในแถบภาคกลางเช่น ออยุธยา ฉะเชิงเทรา กรุงเทพฯ นครปฐม อ่างทอง และจากอำเภอสามโคกซึ่งเป็นคนไทยเชื้อสายมอญ อพยพเข้ามาอาศัยอยู่บริเวณที่มีบึงและหนองน้ำซึ่งมีอยู่ด้วยกันหลายตระกูล ได้อพยพมาตั้งบ้านเรือนอยู่กันอย่างกระจัดกระจายปัจจุบันสภาพหนองบึงเหล่านั้นได้สิ้นเชิงไปแล้วเนื่องจากประชาชนได้ใช้พื้นที่ทำมาหากิน

อาชีพของชนพื้นเมืองดั้งเดิมคือ การทำนาปลูกข้าวและพืชผัก จะทำกันบริเวณใกล้ ๆ บึงและหนองน้ำซึ่งการทำนาสมัยนั้นจะทำนาค่าโดยใช้กระบือไถนาและทำได้เพียงปีละ 1 ครั้ง เฉพาะในฤดูฝนเท่านั้น การทำนาและปลูกพืชสมัยนั้นจะทำให้เพื่อรับประทานเองและแลกเปลี่ยนกันเฉพาะในชุมชนเท่านั้น การคมนาคมสมัยนั้นจะใช้การเดินทางเท้า ไม่มีระบบสาธารณูปโภค ไม่มีโรงพยาบาลเมื่อเจ็บป่วยจะใช้วิธีการรักษาตนเองตามพื้นบ้าน คือการใช้ภูมิปัญญาด้านสมุนไพรที่มีปลูกไว้ตามบริเวณบ้าน เช่น กระเพราแดง ชุมเห็ดเทศ เสลดพังพอน ยอไทย ฯลฯ อาหารก็จะรับประทานกันแบบง่าย ๆ คือ เก็บผัก เช่น ผักบุ้ง สายบัว ดอกโสน จับปลาเอาตามหนองน้ำ บึง ต่างๆ

เมื่อพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงเห็นถึงความสำคัญของระบบชลประทานจึงทรงโปรดเกล้าให้ทำการขุดคลองขึ้นเมื่อประมาณปี พ.ศ. 2423 เพื่อเชื่อมระหว่างคลองระพีพัฒน์และรังสิตประยูรศักดิ์ คลองที่ขุดนี้ได้ผ่านยังชุมชนแห่งนี้ด้วย ซึ่งคลองที่ขุดครั้งแรกเป็นคลองเล็ก ๆ เนื่องจากใช้แรงงานคนขุดต่อมาเมื่อสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 ได้เกิดน้ำท่วมใหญ่ หลังจากนั้นก็ได้มีการขุดขยายคลองขึ้นโดยใช้เครื่องจักรเพื่อใช้เป็นคลองระบายน้ำป้องกันน้ำท่วม ทำให้ประชาชนเริ่มมีการปลูกพืชและทำนากันได้มากขึ้นเป็นปีละ 2 ครั้ง จากการทำนาเพื่อรับประทานเองในครอบครัวและแลกเปลี่ยนกันในชุมชนมีการทำนาเพื่อเป็นการค้ากับต่างชุมชน มีการคมนาคมขนส่งโดยทางเรือใช้คลองชลประทานเป็นเส้นทางการคมนาคมระหว่างชุมชนกับชุมชนอื่น โดยมีพ่อค้าชาวไทยเชื้อสายจีน เข้ามารับซื้อข้าว และนำสินค้าที่จำเป็นในครัวเรือนมาขายในชุมชน จากการทำนาปีละ

จากเดิมประชาชนทำนาโดยวิธีการทำนาค่าแต่ต่อมาเมื่อประมาณปี พ.ศ.2515 ประชาชนเริ่มเปลี่ยนมาทำนาหว่าน เพราะเป็นการประหยัดเวลา แรงงาน และลดต้นทุนการผลิต ทำให้สามารถทำนาได้ถึงปีละ 3 ครั้งเนื่องจากมีระบบชลประทานที่ดีและมีการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยเข้ามาช่วย เช่น มีการใช้

เครื่องสูบน้ำ มีการใช้รดไถน้ำ เมื่อมีกลุ่มชนชาวสวนส้มเขียวหวานจาก เขตบางมดเริ่มอพยพเข้ามาในเขตพื้นที่ตำบลบึงชำอ้อเพื่อมาซื้อที่ หรือบางรายใช้วิธีเช่าที่จากกลุ่มชนดั้งเดิมเพื่อทำสวนส้มเขียวหวานและได้ผลดีจนมีชื่อเสียงเป็นที่น่าพอใจและนั่นคือการเปลี่ยนแปลงของชาวตำบลบึงชำอ้อเมื่อกลุ่มชนดั้งเดิมเริ่มเปลี่ยนอาชีพจากทำนาเป็นทำสวนส้มเขียวหวานและนำเทคโนโลยีสมัยใหม่ตลอดจนสารเคมีมาใช้อย่างต่อเนื่อง แต่เนื่องจากไม่ได้ศึกษาถึงผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมจนทำให้เกิดภาวะล่มสลายของสวนส้มเขียวหวานจึงเกิดปัญหาการอพยพย้ายถิ่นฐานทำกิน

ในปัจจุบันชุมชนตำบลบึงชำอ้อแบ่งการปกครองออกเป็น 12 หมู่บ้านดังนี้

หมู่ที่ 1 บ้านหนองไธ้ เนื่องจากมีหนองน้ำที่มีระเซ้าอาศัยอยู่จำนวนมาก จึงเรียกว่า " หนองไธ้ " ชนกลุ่มแรกที่มาอาศัยอยู่คือ ตระกูลเกษมสุข อพยพมาจากอำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม

หมู่ที่ 2 บ้านดาบชุม เดิมพื้นที่ในเขตหมู่ที่ 2 เป็นที่ดินของหม่อมขุน โดยมีนายดาบชุมเป็นผู้เก็บค่าเช่าให้และคอยดูแลทุกข์สุขของชาวบ้านในเขตพื้นที่ชาวบ้านจึงเรียกชื่อหมู่บ้านนี้ว่า " บ้านดาบชุม " ชนกลุ่มแรกที่อพยพเข้ามาอาศัยอยู่คือ ตระกูลเกษมสุข อพยพมาจากอำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม

หมู่ที่ 3 บ้านศรีคัคณางค์ เดิมที่ดินบริเวณนี้เป็นของคุณหญิงและครอบครัวที่มีนามสกุลศรีคัคณางค์ ชาวบ้านจึงเรียกหมู่บ้านนี้ว่า " บ้านศรีคัคณางค์ " คนกลุ่มแรกที่อพยพมาอาศัยอยู่มีด้วยกัน 3 ตระกูลคือ หาทัน จันตรี บางป่อ

หมู่ที่ 4 บ้านปทุมทรัพย์ ชนดั้งเดิมที่มาอาศัยอยู่คือ ตระกูลสังข์น้ำมนต์ ดาลช่วง ยิ้มแย้ม คำยนต์ กลุ่มชนเหล่านี้อพยพมาจากทาง ดอนเมือง และบางกะปิ เนื่องจากการขยายเมืองของทางกรุงเทพมหานครเมื่อประมาณปี พ.ศ. 2526 กรมการปกครองกระทรวงมหาดไทยได้ออกกฎให้มีการตั้งชื่อหมู่บ้านขึ้นชาวบ้านจึงเลือกเอาคำว่า " ปทุม " ซึ่งเป็นชื่อจังหวัดรวมกับคำว่า " ทรัพย์ " ซึ่งหมายถึงทรัพย์สินปทุมทรัพย์จึงมีความหมายว่า " ทรัพย์สินของเมืองปทุม "

หมู่ที่ 5 บ้านชำอ้อ เดิมทีพื้นที่เป็นบึงมีต้นอ้อขึ้นอยู่มากมายจึงเรียกหมู่บ้านนี้ว่า " บ้านชำอ้อ " คนกลุ่มแรกที่อพยพมาอาศัยมีอยู่คือ ตระกูลน้อยสว่าง แสงเทศ บุญยม และคู่ย่วน ซึ่งอพยพมาจากหนองแขม ฉะเชิงเทรา และบางบัวทอง

หมู่ที่ 6 บ้านบึง เนื่องจากบริเวณนี้เป็นบึงมาก่อนมีข้างป่า เดินผ่านและมาอาศัยกินน้ำในบึงเป็นจำนวนมากจนทำให้บึงมีขนาดใหญ่ จึงเรียกหมู่บ้านนี้ว่า " บ้านบึง " ชนกลุ่มแรกที่มาอาศัยอยู่คือ ตระกูลแสงเทศ น้อยสว่าง และมากสวัสดิ์ อพยพมาจาก บางกะปิ ทุ่งภาษีเจริญ และฉะเชิงเทรา

หมู่ที่ 7 บ้านหนองนาค เดิมทีพื้นที่เป็นหนอง บึง มีสัตว์ชนิดหนึ่งเรียกว่านาคซึ่งอาศัยอยู่ตามหนองน้ำเพื่อจับปลาเป็นอาหารจึงเรียกชื่อหมู่บ้านนี้ว่า " บ้านหนองนาค " ชนกลุ่มแรกที่มาอาศัยอยู่คือ ตระกูลศิริรุท และงามสมัย อพยพมาจากอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

หมู่ที่ 8 บ้านเอราวัณ พื้นที่เป็นหนอง บึง มีข้างป่ามาหากินบริเวณหนองและบึงแห่งนี้แล้วตกลงไปตายในหนองน้ำนั้นจึงเรียกหมู่บ้านนี้ว่า " บ้านเอราวัณ " ชนกลุ่มแรกที่มาอาศัยอยู่คือ ตระกูลคงสมบุญณ์ และแก้วพลอย ซึ่งอพยพมาจาก จังหวัดอ่างทอง และสุพรรณบุรี

หมู่ที่ 9 บ้านทวิทรัพย์ เป็นชื่อที่ชาวบ้านร่วมกันตั้งขึ้นซึ่งสมัยก่อนชาวบ้านยังมีความยากจนอยู่ จึงตั้งชื่อ เพื่อให้มีความหมายที่ดีของหมู่บ้านและประชาชนว่า " บ้านทวิทรัพย์ " ชนดั้งเดิมที่อาศัยอยู่คือ ตระกูลอินอ้า ศรีสุข และสุโอสก

หมู่ที่ 10 บ้านสอนดี เป็นชื่อที่เรียกตามชื่อวัดที่อยู่ในหมู่บ้านที่มีชื่อว่าวัดสอนดีศรีเจริญชนดั้งเดิมที่อาศัยอยู่คือ ตระกูลจันคำ พุ่มพะเนียง เหมือนอัน และทองย้อย

หมู่ที่ 11 บ้านหม่อมอญ ชนส่วนใหญ่เป็นคนเชื้อชาติมอญจึงให้ชื่อว่า " บ้านหม่อมอญ " ชนดั้งเดิมที่อาศัยอยู่คือ ตระกูลอู่หม่มสุข กำจัดภัย และสงวนพงษ์ ส่วนชนเชื้อชาติมอญกลุ่มนี้อพยพมาจาก อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี คือ ตระกูลบุญม่วง เพ็ญจันทร์ และคำเขียว ยังมีพิธีกรรมของชาวมอญที่ยังหลงเหลือให้เห็นอยู่คือพิธีศพจะนิมนต์พระจากอำเภอสามโคกมาสวดเป็นภาษามอญ ส่วนวัฒนธรรมและประเพณีอื่นได้ผสมกลมกลืนไปกับชนพื้นเมืองเดิมเนื่องจากได้อาศัยอยู่ร่วมกันมานาน

หมู่ที่ 12 บ้านอินอนุสรณ์ เดิมทีหมู่บ้านนี้อยู่ในเขตการปกครองของหมู่ที่ 9 บ้านทวิทรัพย์และชาวบ้านให้ชื่อหมู่บ้านว่า " บ้านอินอนุสรณ์ " ชนดั้งเดิมที่อาศัยอยู่คือ ตระกูลอินอ้า รอดอินทร์ คุณาทัช และวงษ์คำมี

สภาพทางภูมิศาสตร์ของตำบลบึงชำอ้อ

อาณาเขตของตำบล

ทิศเหนือ จรด ตำบลวังจุก้า อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยมีคลองระพีพัฒน์เป็นเส้นแบ่งเขต

ทิศใต้ จรด หมู่ที่ 6 บ้านพรสวรรค์ ตำบลบึงบอน อำเภอหนองเสือ จังหวัดปทุมธานี

ทิศตะวันออก จรด กับ หมู่ที่ 6 ตำบลบึงบา และหมู่ 8 ตำบลบึงกาสาม อำเภอหนองเสือ โดยมีคลองระบายน้ำที่ 9 เป็นเส้นแบ่งเขตแดน

ทิศตะวันตกจรด ตำบลคลอง 7 อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี โดยมีคลองระบายน้ำที่ 7 เป็นเส้นแบ่งเขต

สาธารณูปโภค

ในพื้นที่ตำบลบึงชำอ้อมีสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานทั่วไป ตามที่จะได้นำเสนอตามตารางข้างล่างนี้

ตารางที่ 2.1 แสดงสถานที่บริการด้านสาธารณสุขในตำบลบึงชำอ้อ

สถานที่สาธารณสุข ในตำบล	หมู่ที่ 1	หมู่ที่ 2	หมู่ที่ 3	หมู่ที่ 4	หมู่ที่ 5	หมู่ที่ 6	หมู่ที่ 7	หมู่ที่ 8	หมู่ที่ 9	หมู่ที่ 10	หมู่ที่ 11	หมู่ที่ 12
โรงเรียน ประถมศึกษา			4		4					4		
วัด			4		4					4		
สถานีอนามัย	4				4							
อบต.			4									
สนามกีฬา/ลาน กีฬา			4		4							
ศูนย์พัฒนาเด็ก เล็ก			4		4							
ประปา	4		4		4			4	4	4		
ที่อ่าน หนังสือพิมพ์			4		4					4		4
ศูนย์สาธารณสุข มูลฐาน	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
โทรศัพท์ สาธารณะ	4		4	4	4	4	4	4		4		4

ที่มา : จากการสำรวจของประชาคมสุขภาพจังหวัดปทุมธานี

จากตารางที่ 2.1 พบว่าสถานที่บริการด้านสาธารณสุขในตำบลบึงชำอ้อที่ครอบคลุมทุกหมู่บ้าน ได้แก่ ศูนย์สาธารณสุขมูลฐาน โทรศัพท์สาธารณะไม่มี 2 หมู่บ้าน คือ หมู่ที่ 2 และ หมู่ที่ 11 องค์การบริหารส่วนตำบลตั้งอยู่ที่หมู่ที่ 3

ตารางที่ 2.2 แสดงปีที่มาของระบบสาธารณูปโภคของแต่ละหมู่บ้าน

หมู่ที่	ถนน					ไฟฟ้า พ.ศ.	ประปา พ.ศ.	หมายเหตุ
	ดิน	ลูกรัง		ลาดยาง				
	ก.ม.	พ.ศ.	ก.ม.	พ.ศ.	ก.ม.			
1		2522	5.6	-	-	2522	2543	
2		2521	2.5	2544	2.5	2522	2542	ประปาต่อมาจากหมู่ที่ 1
3	1	2521	2	2543	3.5	2522	2544	
4	1	2521	8	2543	6	2525	2543	ประปาต่อมาจากหมู่ที่ 5
5	4	2521	3	2544	2	2525	2535	
6	1	2521	8.5	-	-	2525	2543	ประปาต่อมาจากหมู่ที่ 5
7	4	2521	4	-	-	2525	2542	ประปาต่อมาจากหมู่ที่ 1,8
8	-	2521	8	2541	1.4	2525	2539	
9	-	2522	3.5	2540	3.5	2521	2540	
10	-	2522	2.5	2538	2.5	2521	2539	
11	-	2532	1.8	2538	1.5	2518	2539	
12	-	2522	3.2	2539	2.6	2525	2544	ประปาต่อมาจากหมู่ที่ 9

ที่มา : จากการสำรวจของประชาคมสุขภาพจังหวัดปทุมธานี

การคมนาคม

มีเส้นทางคมนาคมเข้าตำบล 3 เส้นทาง เป็นถนนเลียบบคลอง เดิมเป็นถนนดินและเริ่มมีการลงลูกรังเมื่อประมาณปี พ.ศ. 2521 ต่อมาได้มีงบประมาณของส่วนราชการหน่วยงานเร่งรัดพัฒนาชนบทและงบขององค์การบริหารส่วนตำบลเมื่อ ปี พ.ศ. 2537 ในปัจจุบันยังไม่แล้วเสร็จทุกสายยังมีบางส่วนเป็นถนนลูกรัง มีสภาพเป็นหลุมเป็นบ่อในบางช่วงและบางส่วนไม่สามารถใช้ได้ในฤดูฝน

ไฟฟ้า

ชาวตำบลบึงชำอ้อเริ่มมีไฟฟ้าใช้เมื่อประมาณปี พ.ศ. 2521 แต่ยังไม่ครอบคลุมทั้งตำบลและเริ่มมีใช้ทั่วถึงเมื่อประมาณปี พ.ศ. 2525 แต่ในบางพื้นที่โดยเฉพาะในเขตพื้นที่ปฏิรูป(ส.ป.ก.) ยังไม่มีการขยายเขตของไฟฟ้าเข้าถึงจึงทำให้ประชาชนบางครอบครัวต้องใช้วิธีดึงสายไฟเข้าพื้นที่ตัวเอง

ประปา

เริ่มมีระบบน้ำประปาใช้เมื่อประมาณปี พ.ศ. 2539 แต่ยังคงครอบคลุมพื้นที่ไม่ทั่วถึงทำให้บางหมู่บ้านต้องใช้วิธีการต่อท่อน้ำจากหมู่บ้านใกล้เคียงเข้าสู่หมู่บ้านของตนแต่มีบางส่วนเป็นขอยลิกกระจายออกไปนอกเขตจึงไม่สามารถต่อท่อเข้าถึง

การศึกษา

ในเขตตำบลบึงชำอ้อ มีสถานการศึกษาอยู่ด้วยกัน 3 แห่ง เปิดสอนตั้งแต่ชั้นอนุบาล - ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แต่ละแห่งอยู่ในบริเวณพื้นที่ของวัด อันสืบเนื่องมาจากสมัยดั้งเดิมการศึกษาเกิดขึ้นที่วัดโดยมีพระเป็นผู้สอนจึงทำให้ประชาชนส่วนใหญ่มีการศึกษาในเกณฑ์ภาคบังคับแต่ต่อมาในปัจจุบันประชาชนเริ่มเห็นความสำคัญของการศึกษาจึงเริ่มมีการสนับสนุนให้บุตรหลานได้ศึกษาในระดับที่สูงขึ้น

ตารางที่ 2.3 แสดงจำนวนโรงเรียน/ ครู/ นักเรียน

		วัดศรีคัคณางค์ (หมู่ 3)	วัดสุขบุญชริการาม (หมู่ 5)	วัดสอนดีศรีเจริญ (หมู่ 10)
จำนวนครู	ปกส.	-	-	-
	ปริญญาตรี	10	9	11
	ปริญญาโท	2	-	-
	รวม	12	9	11
จำนวนนักเรียน	อนุบาล	1	25	28
		2	35	32
		3	-	-
	ประถมปีที่1	31	28	30
	ประถมปีที่2	31	9	29
	ประถมปีที่3	23	15	24
	ประถมปีที่4	29	13	14
	ประถมปีที่5	40	12	20
	ประถมปีที่6	14	10	22
	รวม	228	147	198

ที่มา : จากการสำรวจของประชาคมสุขภาพจังหวัดปทุมธานี

จากตารางที่ 2.3 พบว่าจำนวนโรงเรียน ในพื้นที่ตำบลบึงชำอ้อตั้งอยู่ที่หมู่ 3 หมู่ 5 และหมู่ 10 ครูส่วนใหญ่จบปริญญาตรี โรงเรียนเปิดสอนในระดับประถมศึกษาหากเด็กที่เรียนจบในชั้นประถมมีความประสงค์ที่จะเรียนต่อต้องไปเรียนที่โรงเรียนหนองเสือวิทยาคม ซึ่งเป็นโรงเรียนประจำอำเภอ หรือโรงเรียนในพื้นที่ใกล้เคียงเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

สภาพทางเศรษฐกิจ

ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมคือ ปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์โดยมีระบบชลประทานที่มีประสิทธิภาพเหมาะแก่การทำกรเกษตร

ปัจจุบันประชาชนในชุมชนมีความหลากหลายในอาชีพทั้งทางการเกษตร และอาชีพอื่น ๆ เช่น ค้าขาย รับจ้าง รับราชการ และจากผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อมทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านอาชีพและที่อยู่อาศัยของประชาชนในชุมชนเป็นอย่างมากจากสิ่งเหล่านี้ทำให้เกิดมีการรวมกลุ่มองค์กรในชุมชนขึ้น ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 2.4 แสดงองค์กรชุมชน

ชื่อกลุ่ม	ประธาน	ที่อยู่	ก่อตั้ง(ปี)	สมาชิก	ผู้สนับสนุน
แม่บ้าน	นางลัดดา สถิตย์เวียงทอง	27/3 หมู่ 2	2543	15	พัฒนาชุมชน
ส่งเสริมเกษตรกร	นายพงษ์เทพ สถิตย์เวียงทอง	27/3 หมู่ 2	2544	10	เกษตรอำเภอ
ดอกไม้ประดิษฐ์	นางยุพิน ศรณารายณ์	90 หมู่ 3	2540	10	พัฒนาชุมชน
แปรรูปอาหาร	น.ส.วันเพ็ญ จุยม่วงศรี	115หมู่ 3	2539	15	พัฒนาชุมชน
แม่บ้าน	น.ส.ดาว ตาลช่วง	33 หมู่ 4	2544	10	พัฒนาชุมชน
ส่งเสริมเกษตรกร	นายถนอม บุญช่วย	34 หมู่ 4	2544	10	เกษตรอำเภอ
เกษตรกรสวนส้ม	นายอนันต์ มากสวัสดิ์	15/2 หมู่ 6	2541	117	กรมส่งเสริม
เลี้ยงปลากระชัง	นายเกรียงศักดิ์ ทองคำ	10/1 หมู่ 6	2544	30	ประมงอำเภอ
ออมทรัพย์	นายลำไย รินสาด	28/2 หมู่ 7	2543	56	พัฒนาชุมชน
เลี้ยงปลา	น.ส.อุไร รินสาด	28/2 หมู่ 7	2544	15	ประมงอำเภอ
เจ้าพระยาเลี้ยงปลา	นายสุนทร สาดทาสี	30/1 หมู่ 8	2532	5	ประมงอำเภอ
ออมทรัพย์	นายสวาท อินอ้า	59/1 หมู่ 9	2544	118	พัฒนาชุมชน
ออมทรัพย์	นายอำนาจ อยู่ชมสุข	21/1 หมู่ 11	2542	104	พัฒนาชุมชน
แม่บ้าน	นางชะอ้า อินอ้า	หมู่ที่12	2544	15	พัฒนาชุมชน

ที่มา : จากการสำรวจของประชาคมสุขภาพจังหวัดปทุมธานี

จากตารางที่ 2.4 พบว่าการจัดตั้งองค์กรชุมชนชาวบ้านตำบลบึงชำอ้อส่วนใหญ่จัดตั้งกลุ่มด้านส่งเสริมอาชีพ ได้แก่ กลุ่มแม่บ้าน ประดิษฐ์ดอกไม้ แปรรูปอาหาร กลุ่มออมทรัพย์ ส่งเสริมการเกษตร เลี้ยงปลา ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานในชุมชนได้แก่ พัฒนาชุมชน เกษตร ประมง ซึ่งเป็นกลุ่มที่เกิดจากหน่วยงานเหล่านี้ลงไปส่งเสริมเนื่องจากเป็นภารกิจที่ต้องลงไปส่งเสริมชาวบ้านในพื้นที่ที่ตัวเองรับผิดชอบ

ตาราง 2.5 แสดงจำนวนครอบครัวกลุ่มตัวอย่างในการเก็บข้อมูล

หมู่ที่	จำนวนครัวเรือนทั้งหมด	จำนวนครัวเรือนที่เก็บข้อมูล
1	73	52
2	90	54
3	160	158
4	89	42
5	56	75
6	76	109
7	90	53
8	77	89
9	111	75
10	75	110
11	51	64
12	92	54
รวม	1115	935 (80%)

ที่มา : จากการสำรวจของประชาคมสุขภาพจังหวัดปทุมธานี

จากการเก็บข้อมูลในตำบลบึงขำอ้อจำนวน 12 หมู่บ้านพบว่าโดยส่วนใหญ่ชาวบ้านจะอยู่บ้านในช่วงเช้าและช่วงค่ำ ในเวลากลางวันจะออกไปทำสวน ไร่จ้างทำงานในพื้นที่ข้างเคียงการเก็บแบบสอบถามสามารถเก็บได้ร้อยละ 80 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด และนอกจากนั้นยังมีครัวเรือนที่มีบ้านเลขที่อยู่ในตำบลแต่ไม่มีบ้าน เนื่องจากย้ายไปทำงานนอกพื้นที่แต่ไม่ได้ย้ายทะเบียนบ้าน ดังนั้นจึงเก็บแบบสอบถามได้ตามข้อมูลที่นำเสนอตามตารางที่ 2.5

ตารางที่ 2.6 แสดงจำนวนรายได้ครอบครัวต่อเดือน

หมู่ที่	จำนวนรายได้รวม	จำนวนรายได้เฉลี่ย
1	1,220,235	7,924
2	488,635	7,342
3	696,570	4,409
4	305,310	7,269
5	11,442,428	152,566
6	693,142	7,149
7	501,200	2,531
8	1,015,454	11,409
9	793,746	10,583
10	1,116,500	2,160
11	842,901	5,894
12	214,050	4,554
รวม	19,330,171	223,790

ที่มา : จากการสำรวจของประชาคมสุขภาพจังหวัดปทุมธานี

จากการเก็บข้อมูลในตำบลบึงชำอ้อจำนวน 12 หมู่บ้านพบว่ารายได้รวมครอบครัวต่อเดือนรวมสูงที่สุดได้แก่หมู่ 5 มีรายได้รวม 11,442,428 บาท หมู่บ้านที่พบว่ารายได้ครอบครัวต่อเดือนรวมต่ำที่สุดได้แก่หมู่ 12 มีรายได้รวม 214,050 บาท แต่พบว่าหมู่ 10 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำสุดคือ 2,160 บาท

ตารางที่ 2.7 แสดงจำนวนเงินค่าใช้จ่ายรายหมู่

หมู่ที่	การผลิต	อาหาร	ของใช้	การศึกษา	สังคม	บันเทิง	รวม
1	371,280	170,945	150,974	101,040	60,250	47,420	901,909
2	253,624	86,896	137,852	139,649	101,922	82,233	802,176
3	35,100	537,830	279,104	337,000	120,850	150,820	1,460,704
4	115,009	80,586	65,685	41,776	31,298	48,784	383,138
5	347,503	113,852	129,580	91,881	68,862	72,018	823,696
6	790,158	310,411	190,574	165,361	90,846	91,128	1,638,478
7	236,900	163,325	123,086	81,580	50,880	91,128	701,246
8	263,205	298,352	192,627	110,883	64,571	89,598	1,019,236
9	405,014	201,007	136,140	109,702	39,774	56,025	947,662
10	388,630	228,690	170,450	140,390	111,040	37,734	1,076,934
11	571,914	269,067	160,151	99,458	120,523	55,469	1,276,582
12	951,860	275,478	161,192	183,370	340,880	50,185	1,962,965
รวม	4,730,197	2,736,439	1,897,415	1,602,090	1,201,696	826,889	12,994,726

ที่มา : จากการสำรวจของประชาคมสุขภาพจังหวัดปทุมธานี

จากการเก็บข้อมูลในตำบลบึงข่าอ้อจำนวน 12 หมู่บ้านพบว่าจำนวนค่าใช้จ่ายในภาพรวมจ่ายมากที่สุดได้แก่ ด้านการผลิต เป็นต้นทุนที่ใช้ในการทำเกษตรเป็นส่วนใหญ่

ภูมิปัญญา

ตำบลบึงชำอ้อได้ก่อตั้งมานานมากกว่า 100 ปีมาแล้ว ประชาชนสมัยก่อนมีการดำเนินชีวิตแบบเรียบง่ายโดยใช้ภูมิปัญญาของตนเองแต่ปัจจุบันเริ่มมีการสูญหายไปเนื่องจากมีการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาแทนและไม่มีการสืบทอดต่อมายังลูกหลานรุ่นเยาวชนแต่ที่ยังพอพบอยู่บ้างในปัจจุบันผู้ที่สืบทอดมาเป็นผู้ที่มีอายุมากแล้ว ที่พบว่ายังมีอยู่ ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 2.8 แสดงผู้ชำนาญการ/ บุคคลตัวอย่าง ด้านการเกษตร

ชื่อ - สกุล	ที่อยู่	ความเชี่ยวชาญ	คุณลักษณะพิเศษ
นายไสว ตันบุญ เต็ม	19/2 หมู่ 3 บ้านศรีคัคณางค์	ปลูกกล้วยไม้	ปลูกเป็นแห่งแรกในพื้นที่
นายโกวิทย์ พูลแก้ว	31/1 หมู่ที่ 4 บ้านปทุมทรัพย์	ผลิตปุ๋ยชีวภาพ	ศึกษาเทคโนโลยีใหม่ ๆ เสมอ
นายอำพร แสงเทศ	46/1 หมู่ที่ 5 บ้านชำอ้อ	ผลิตปุ๋ยชีวภาพ	ค้นคว้าสูตรใหม่ ๆ เสมอ
นายสาย คุณาทัย	9/3 หมู่ 8 บ้านเอราวัณ	ปลูกเตยหอมเพื่อ จำหน่าย	มีทักษะและความชำนาญ

ที่มา : จากการสำรวจของประชาคมสุขภาพจังหวัดปทุมธานี

จากตารางที่ 2.8 พบว่าบุคคลตัวอย่างด้านการเกษตรเป็นผู้ที่นำความรู้ความสามารถของตนเองนำมาถ่ายทอดให้กับชุมชนและผู้สนใจ โดยไม่มีการหวงความรู้และบุคคลเหล่านี้ยังเป็นวิทยากรชุมชนเสียสละเวลาในการร่วมดำเนินการโครงการเกษตรปลอดสารอาหารปลอดภัยในครั้งนี้ด้วย

ตารางที่ 2.9 แสดงผู้ชำนาญการ/ บุคคลตัวอย่าง ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม

ชื่อ - สกุล	ที่อยู่	ความเชี่ยวชาญ	คุณลักษณะพิเศษ
นายทวี คำยนต์	37 หมู่ 4 บ้านปทุมทรัพย์	ทำกรงนก	เป็นผู้ประดิษฐ์ราย เดียว
นางแดงอ่อน สังวาลย์เล็ก	29/5 หมู่ 5 บ้านชำอ้อ	ตัดเย็บเสื้อผ้า	มีการออกแบบใหม่ ๆ เสมอ
นายบุญมี สืบทอง	55 หมู่ 10 บ้านสอนดี	เครื่องจักสาน	ทำได้หลายชนิดเช่น สุมปลา สุมไก่ ตะข้อง ไซดักกิ้ง ลอบดักปลา

ที่มา : จากการสำรวจของประชาคมสุขภาพจังหวัดปทุมธานี

จากตารางที่ 2.9 พบว่าบุคคลตัวอย่างด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรมมีการผลิตใช้ภายในครัวเรือนเมื่อเหลือใช้จึงจำหน่ายแก่ผู้สนใจ ซึ่งเป็นนวัตกรรมอีกด้านหนึ่งที่น่าสนใจ

ตารางที่ 2.10 แสดงผู้ชำนาญการ/ บุคคลตัวอย่าง ด้านปรัชญา ศาสนา

ชื่อ - สกุล	ที่อยู่	ความเชี่ยวชาญ	คุณลักษณะพิเศษ
นายสังวาลย์ สังข์น้ำมนต์	6/2 หมู่ที่ 4 บ้านปทุมทรัพย์	หลักคำสอนทางพุทธศาสนา	ใช้หลักคำสอนทางพุทธศาสนาในชีวิตประจำวัน
นายบรรจง ตามระจับ	70 หมู่ที่ 12 บ้านอินอนุสรณ์	ความเชื่อและพิธีกรรมทางศาสนา	ที่ปรึกษาทางพิธีกรรม
นายจันทร์ บุญยม	30 หมู่ที่ 5 บ้านชำอ้อ	ผู้นำพิธีกรรมต่าง ๆ ทางศาสนา	เป็นที่เคารพนับถือของชาวบ้าน
นายทองโปรด ภิรมย์กล้า	10 / 1 หมู่ที่ 1 บ้านหนองไ้เข้า	ผู้นำพิธีเซ่นผีในงานมงคลสมรส	มีเพียงผู้เดียวในท้องถิ่น

ที่มา : จากการสำรวจของประชาคมสุขภาพจังหวัดปทุมธานี

จากตารางที่ 2.10 พบว่าบุคคลตัวอย่าง ด้านปรัชญา ศาสนา เป็นผู้ที่ชาวบ้านในชุมชนให้การเคารพนับถือ และเมื่อมีพิธีกรรมต่างๆก็จะเชิญท่านเหล่านี้ไปทำพิธีให้ ซึ่งนับว่าชาวบ้านตำบลบึงชำอ้อยังคงรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีดั้งเดิมให้คงอยู่

ตารางที่ 2.11 แสดงผู้ชำนาญการ/ บุคคลตัวอย่าง ด้านแพทย์แผนไทย

ชื่อ - สกุล	ที่อยู่	ความเชี่ยวชาญ	คุณลักษณะพิเศษ
นายทวี	หมู่ 1 บ้านหนองไ้เซ้	สมุนไพร	ใช้สมุนไพร
นางทองเจือ พูลแก้ว	31 หมู่ 4 บ้านปทุมทรัพย์	นวดแผนโบราณ	โดยใช้ลูกประคบสมุนไพร
นางบุปผา ตาลช่วง	33/3 หมู่ 4 บ้านปทุมทรัพย์	ดัดพิษไฟ	เป็นการรักษาโดยวิธีโบราณ
นายชิน มากสวัสดิ์	1/1 หมู่ 6 บ้านบึง	หมอรักษากระดูก	ใช้น้ำมันและสมุนไพร
นายนิยม เจริญกระแจะ	67/1 หมู่ 8 บ้านเอราวัณ	รักษาพิษงูประสพการณ์ 35 ปี	ใช้สมุนไพร
นายมานิชญ์ คำรักษ์	4 หมู่ 10 บ้านสอนดี	รักษาโรคไข้ทับทิม	ใช้สมุนไพร

ที่มา : จากการสำรวจของประชาคมสุขภาพจังหวัดปทุมธานี

จากตารางที่ 2.11 พบว่าบุคคลตัวอย่าง ด้านแพทย์แผนไทยในพื้นที่ตำบลบึงชำอ้อถือว่าเป็นอีกพื้นที่หนึ่งที่มีผู้รู้ในเรื่องของแพทย์แผนไทยหลายท่านและยังมีการนำสมุนไพรที่รักษามนุษย์มาประยุกต์ใช้ในการทำยาปราบศัตรูพืช นำมาทำปุ๋ยชีวภาพ นับว่าเป็นนวัตกรรมที่สอดคล้องกับความต้องการและปัญหาของพื้นที่ ที่ประสบปัญหาการล่มสลายของการเกษตรและจากโครงการเกษตรปลอดภัยอาหารปลอดภัยได้นำเอาศักยภาพในด้านนี้มาปรับใช้ให้เหมาะสมและตรงกับความต้องการของชุมชนต่อไป

ตารางที่ 2.12 แสดงผู้ชำนาญการ / บุคคลตัวอย่าง ศิลปกรรม

ชื่อ - สกุล	ที่อยู่	ความเชี่ยวชาญ	คุณลักษณะพิเศษ
อาจารย์อรุณ พุกชาติ	48/1 ม.6 บ้านบึง	ดนตรีไทย	มีใจรักและสอนบุคคลที่สนใจจะเรียนโดยไม่คิดค่าจ้าง
นายลำเพย ขำขาว	38 ม.6 บ้านบึง	แตรวง	เป็นกลุ่มคนที่มีใจรัก

ที่มา : จากการสำรวจของประชาคมสุขภาพจังหวัดปทุมธานี

จากตารางที่ 2.12 พบว่าบุคคลตัวอย่าง ศิลปกรรมในพื้นที่ตำบลบึงชำอ้อยังคงมีอยู่แม้จะไม่มาก แต่บุคคลเหล่านี้ทำด้วยใจรัก และพร้อมที่จะถ่ายทอดให้กับเยาวชนที่สนใจในการอนุรักษ์ขนบธรรมเนียมที่ดั้งเดิมของไทยสืบต่อไป

ตารางที่ 2.13 แสดงผู้ชำนาญการ/ บุคคลตัวอย่าง วัฒนธรรมและประเพณี

ชื่อ - สกุล	ที่อยู่	ความเชี่ยวชาญ	คุณลักษณะพิเศษ
ชมรมเรือพายชนลัม	โรงเรียนวัดสุขบุญสุริกา ราม หมู่ที่ 5 บ้านข้าอ้อ	การพายเรือ	เป็นเรือที่ใช้ชนลัมใน สวนมาทำการแข่งขัน เป็นที่แรก
ผู้สูงอายุในชุมชน	ตำบลบึงข้าอ้อ	เสื่อคอกกระเช้า ผ้าใจ กระเบน กางเกงขาก๊วย	เป็นการแต่งกายแบบ ไทยสมัยเก่า
ชาวบ้านหนองนาค	หมู่ที่ 7 บ้านหนองนาค	ทำบุญหน้าบ้านหลังบ้าน	จะทำในวันขึ้น 6 ค่ำ เดือน 6 ของทุกปี เป็น การทำบุญให้กับผู้ที่ ล่วงลับไปแล้วและ สัตว์เลี้ยง
ชาวตำบลบึงข้าอ้อ	ตำบลบึงข้าอ้อ	การขึ้นแรงทำสวน ทำนา	เป็นการร่วมกัน แลกเปลี่ยนแรงงาน ช่วยเหลือกัน

ที่มา : จากการสำรวจของประชาคมสุขภาพจังหวัดปทุมธานี

จากตารางที่ 2.13 พบว่าบุคคลตัวอย่าง วัฒนธรรมและประเพณีในพื้นที่ตำบลบึงข้าอ้อมีความหลากหลายและมีความสัมพันธ์กันภายในชุมชน เนื่องจากเมื่อทำพิธีกรรมจะมีเพื่อนบ้าน ญาติพี่น้องมาร่วมกิจกรรมทำให้เกิดความเชื่อมโยงทางสังคมแบบดั้งเดิม

ตารางที่ 2.14 แสดงวัฒนธรรมและประเพณีประจำปี

วัฒนธรรมและประเพณี	การปฏิบัติ
การแข่งขันการพายเรือชนล้ม	ทำการแข่งขันในคลองระบายน้ำหน้าวัดตามแต่คณะกรรมการชมรมจะกำหนดวันและสถานที่
งานวัดประจำปี	จัดขึ้นเพื่อหารายได้เข้าวัดประจำปี
ทอดกฐินประจำปี	ทำการทอดกฐินหลังออกพรรษามีกำหนดเวลา 1 เดือน

ที่มา : จากการสำรวจของประชาคมสุขภาพจังหวัดปทุมธานี

จากตารางที่ 2.14 พบว่าวัฒนธรรมและประเพณีประจำปีของชาวตำบลบึงชำอ้อมีเหมือนกับชาวบ้านทั่วไป เป็นวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีไทย

ตารางที่ 2.15 แสดงผู้เชี่ยวชาญ/ บุคคลตัวอย่าง เทคโนโลยี

ชื่อ - สกุล	ที่อยู่	ความเชี่ยวชาญ	คุณลักษณะพิเศษ
นายสุรัตน์ ศรีสุนทร	29 หมู่ 5 บ้านชำอ้อ	เครื่องไฟขยายเสียง	ใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย และมีการปรับปรุงให้ทันกับยุคสมัยอยู่เสมอ
นายชูชาติ น้อยสว่าง	1 หมู่ 6 บ้านชำอ้อ	เครื่องไฟขยายเสียง	ใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย และมีการปรับปรุงให้ทันกับยุคสมัยอยู่เสมอ

ที่มา : จากการสำรวจของประชาคมสุขภาพจังหวัดปทุมธานี

จากตารางที่ 2.15 พบว่าบุคคลตัวอย่างทางด้านเทคโนโลยี โดยใช้ภูมิปัญญาที่มีผสมผสานกับเทคโนโลยีในปัจจุบันมีด้านการทำเครื่องไฟขยายเสียง

ของดีชุมชน

เนื่องจากปัจจุบันนี้ในชุมชนตำบลบึงชำอ้อมีสิ่งใหม่ ๆ เกิดขึ้นมากมาย แต่ยังมีสิ่งดี ๆ หลายอย่างที่ยังคงมีอยู่คู่กับท้องถิ่นมานานนับแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เช่นการแปรรูปอาหารที่ใช้วัตถุดิบในท้องถิ่นโดยใช้ภูมิปัญญาที่มีอยู่ ดังต่อไปนี้

ด้านอาหาร

ตารางที่ 2.16 แสดงของดีชุมชนด้านอาหารคาว

ชื่ออาหาร	ชื่อ - สกุล	ที่อยู่	คุณลักษณะพิเศษ
แกงบอน	นางเฉลิม แสงเทศ	46/1 หมู่ 5 บ้านชำอ้อ	มีกรรมวิธีที่ยังยากจึงไม่ค่อยมีผู้ใดทำกัน
ขนมจีนน้ำพริก, น้ำยา	นางผุด แสงเทศ	46 หมู่ 5 บ้านชำอ้อ	มีความเข้มข้นและถึงเครื่องแกง
แกงส้มดอกโสน	ชาวตำบลบึงชำอ้อ	มีทุกหมู่บ้าน	มีเฉพาะในฤดูกลาง
แกงส้มสายบัว	ชาวตำบลบึงชำอ้อ	มีทุกหมู่บ้าน	มีอยู่ในลำคลอง

ที่มา : จากการสำรวจของประชาคมสุขภาพจังหวัดปทุมธานี

จากตารางที่ 2.16 พบว่าของดีชุมชนด้านอาหารคาวของชาวตำบลบึงชำอ้อเป็นอาหารพื้นบ้านที่หาทานได้ยาก และใช้วัตถุดิบที่มีภายในชุมชน ได้แก่ แกงบอน ขนมจีนน้ำพริก น้ำยา แกงส้มดอกโสน แกงส้มสายบัว

ตารางที่ 2.17 แสดงของดีชุมชนด้านขนมหวาน

ชื่อขนม	ชื่อ - สกุล	ที่อยู่	คุณลักษณะพิเศษ
ลอดช่องไทย	นางสำราญ แสงสี	55 หมู่ 3 บ้านศรีคัคณางค์	น้ำกะทิหอมหวาน มันตัวลอดช่องใช้สี จากใบเตยแท้ไม่ใช้ สีผสมอาหาร
หม้อแกง ฝอยทอง ทองหยอด เม็ดขนุน กระยาสารท ฯลฯ	นางอรุณ ศรีสุข	46/1 หมู่ 9 บ้านทวีทรัพย์	ไม่ใช้สีผสมอาหาร ใช้ไซท์ใหม่และสด เข้มข้นด้วยส่วนผสม และมีการดัดแปลง อยู่เสมอ
ขนมดอกโสน	ชาวตำบลบึงชำอ้อ	ทุกหมู่บ้าน	มีเฉพาะในฤดูกลาง
ขนมสายบัว	ชาวตำบลบึงชำอ้อ	ทุกหมู่บ้าน	มีอยู่ในลำคลอง

ที่มา : จากการสำรวจของประชาคมสุขภาพจังหวัดปทุมธานี

จากตารางที่ 2.17 พบว่าขนมหวานในพื้นที่ตำบลบึงชำอ้อที่ขึ้นชื่อ ได้แก่ ลอดช่องไทย ขนมหม้อแกง ฝอยทอง ทองหยอด เม็ดขนุน กระยาสารท ขนมดอกโสน ขนมสายบัว ฯลฯ

บทที่ 3 ผลการดำเนินงาน

เวทีสมัชชาสุขภาพพื้นที่ของจังหวัดปทุมธานีในปีนี้มุ่งประเด็นไปที่เรื่องของเกษตร เนื่องจากปัญหาที่เกิดขึ้นกับชุมชนและวิถีชีวิตที่เกิดกับชาวบ้านที่บริโภคอาหารที่ปนเปื้อนด้วยสารเคมี การทำอาชีพเกษตรที่เสี่ยงกับสารตกค้างของสารเคมี ยาฆ่าแมลง สภาพการเป็นหนี้ในเรื่องค่าปุ๋ย ยา และสารเคมี เกิดปัญหาล้มร่วง แหล่งน้ำเน่าเสีย ชาวบ้านมองว่าเกิดจากโรงไฟฟ้าที่มาสร้างในพื้นที่ใกล้เคียงทำให้เกิดปัญหาในเรื่องของสุขภาพ ร่างกาย และจิตใจตามมา

ดังนั้นจากการล่มสลายดังกล่าวสมัชชาจังหวัดปทุมธานีได้นำพื้นที่ตำบลบึงชำอ้อเป็นพื้นที่นำร่อง โครงการนี้จะเป็นบทพิสูจน์ได้ว่าการที่มนุษย์บนโลกนี้จะมีความสุขได้ก็ต้องมีสุขภาพกาย สุขภาพใจที่ดี รวมถึงสภาพแวดล้อมต้องดีด้วย และในการสร้างนวัตกรรมในการปรับเปลี่ยนกระบวนการผลิตที่ปลอดภัย ทั้งผู้ผลิตและผู้บริโภคถือเป็นการสร้างสุขภาพที่ดีทั้งคนในชุมชนและผู้บริโภคอีกเป็นจำนวนมากที่บริโภคสินค้าเกษตรทั้งสดและแปรรูป

เพื่อหาแนวทางและทิศทางการพัฒนาเกษตรเพื่อสุขภาพและอาหารปลอดภัย อันจะนำไปสู่ตำบลสีเขียวเป็นตำบลนำร่องที่จะขยายผลให้ครอบคลุมทั้งจังหวัดต่อไป ในการจัดเวทีสมัชชาสุขภาพในครั้งนี้ได้แบ่งออกเป็น 3 เวทีสามารถสรุปได้ดังนี้

เวทีที่ 1

เรื่อง การหาภาคร่วมในการดำเนินโครงการเกษตรเพื่อสุขภาพอาหารปลอดภัย
ณ สถานีอนามัยตำบลบึงชำอ้อ วันที่ 9 มีนาคม 2547

เนื้อหาการประชุม

1. ทำความเข้าใจในตัวโครงการเพื่อหาภาคร่วมในการดำเนินการเกษตรเพื่อสุขภาพอาหารปลอดภัย
2. สรุปปัญหาที่เกิดขึ้นภายในตำบลร่วมกัน
3. แนวทางแก้ไขปัญหาโดยการวางระบบการจัดการทางการเกษตรที่ดีเพื่อสุขภาพที่ดีกับผู้ผลิตและผู้บริโภค

ผลการดำเนินงาน

ผู้ร่วมประชุม 50 คน โดยมีเกษตรประจำตำบลบึงชำอ้อ และประมงจังหวัดปทุมธานีเข้าร่วม

สิ่งที่ได้จากการประชุม

- ชาวบ้านประสบกับปัญหานี้สินสะท้อนถึงความไม่ยุติธรรม
- ชาวบ้านตกที่นั่งลำบากสินค้าที่ผลิตได้ราคาถูก แต่สิ่งที่ตนต้องซื้อกินกลับแพง
- เกิดปัญหาเรื่องของสุขภาพทางกาย ทางจิต ทางสังคมตามมา
- เกิดภาคีความร่วมมือที่จะร่วมกันสร้างสิ่งดีๆให้กับตนเองและชุมชน
- หันมาทำการเกษตรแบบผสมผสาน
- ลดการใช้สารฆ่าแมลงเพื่อสุขภาพตนเองและสุขภาพผู้บริโภค
- ได้ผู้สนับสนุนการเสนอชื่อเพื่อการสนับสนุน พรบ.สุขภาพ

เวทีที่ 2

เรื่อง การพัฒนาเพื่อยกระดับมาตรฐานคุณภาพด้านความปลอดภัย
ของผลผลิตแปรรูปทางการเกษตร
ณ กลุ่มแม่บ้านอินอนุสรณ์ วันที่ 30 เมษายน 2547

เนื้อหาการประชุม

1. ให้ความรู้ในเรื่องของมาตรฐานคุณภาพด้านความปลอดภัยของผลผลิตแปรรูปทางการเกษตรเพื่อสุขภาพที่ดีต่อตนเองและผู้บริโภค
2. ร่วมกันสร้างหลักการและวิธีการที่ดีในการผลิตอาหาร
3. ลงมือปรับปรุงกระบวนการผลิตให้ได้มาตรฐาน
4. การวางแผนทางการตลาด

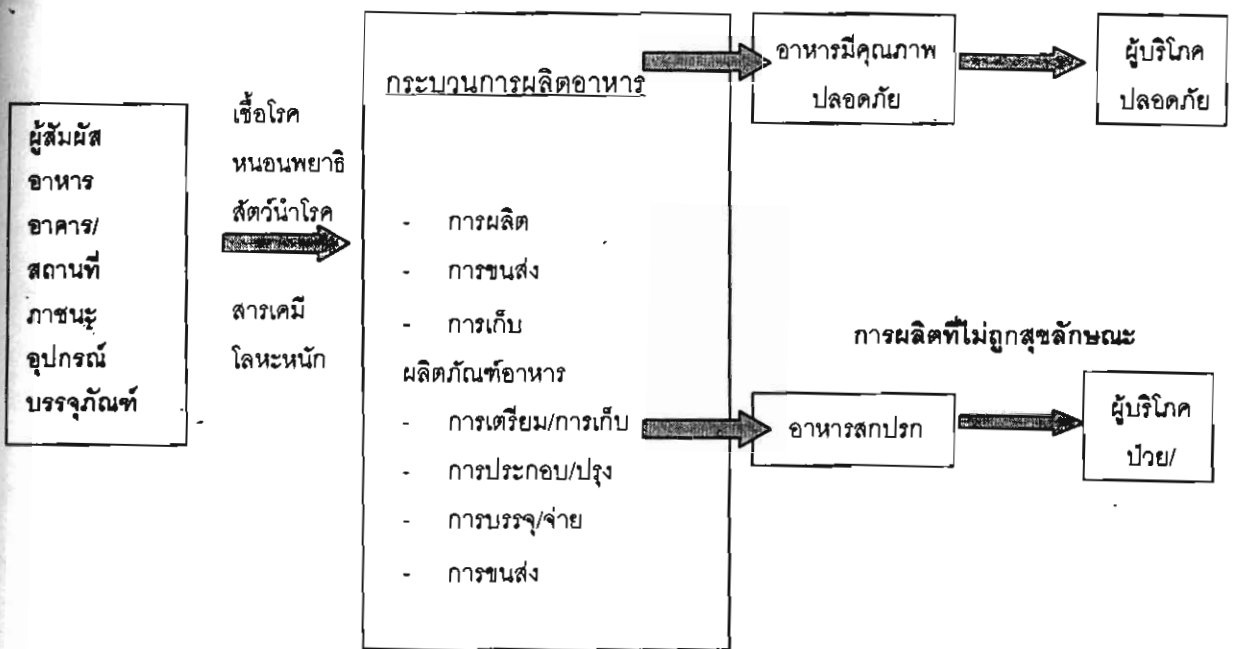
ผลการดำเนินงาน

ผู้ร่วมประชุม 25 คน โดยมีวิทยากรท้องถิ่นเรื่อง GMP และ GHP จังหวัดปทุมธานีร่วมให้ความรู้

สิ่งที่ได้จากการประชุม

- ชาวบ้านรู้จักการนำความรู้ในเรื่องของมาตรฐานคุณภาพด้านความปลอดภัยของผลผลิตแปรรูปทางการเกษตรมาประยุกต์ใช้เพื่อสุขภาพที่ดีต่อตนเองและผู้บริโภค
- มีการปรับเปลี่ยนสายการผลิตให้ถูกต้องและสะดวกในการผลิต
- ปรับปรุงสถานที่ผลิตโดยใช้วัสดุดิบที่มีในท้องถิ่น ได้แก่ การประยุกต์ใช้สแลนหรือตาข่ายมาใช้แทนมุ้งลวดที่มีราคาสูงกว่า
- ได้วิทยากรท้องถิ่นที่เป็นแกนนำในการประสานงานหลายท่าน
- ได้ภาคีร่วมในการผลิตอาหารเพื่อสุขภาพและอาหารปลอดภัย
- ได้ผู้สนับสนุนการเสนอชื่อเพื่อการสนับสนุน พรบ.สุขภาพ

การผลิตที่ถูกสุขลักษณะ

ในกระบวนการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรของกลุ่มแม่บ้านอินอนุสรณ์เป็นการผลิต กล้วยหอมทอง กวน ฝรั่งสามรส ข้าวตูเสวย เป็นผลิตภัณฑ์ที่เกิดจากภูมิปัญญาที่ควรรักษาไว้เนื่องจากเป็นสูตรดั้งเดิม แต่ในปัจจุบันสินค้ามีจำนวนมากเกิดการแข่งขันกันทางการตลาด ผู้บริโภคหันมาให้ความสำคัญกับ สุขภาพมากขึ้นหากสินค้าใดที่ไม่สะอาดไม่น่าสนใจก็จะไม่สามารถขายได้ ดังนั้นทางกลุ่มแม่บ้านอิน อนุสรณ์จึงมีความสนใจที่จะผลิตสินค้าที่ได้มาตรฐานและสะอาดเพราะการผลิตไม่ใช่ว่าวัตถุดิบจะสด สะอาดอย่างเดียว แต่จะต้องมีองค์ประกอบหลายด้านที่เราต้องให้ความสำคัญ ได้แก่ อาคาร สถานที่ ผลิต เครื่องมือ อุปกรณ์ ภาชนะบรรจุ รวมทั้งตัวบุคคลที่ผลิตต้องคำนึงถึงความสะอาด ถ้าการผลิตผลิต ไม่ถูกสุขลักษณะอาจทำให้ผู้บริโภคเป็นอันตรายได้ ถือว่าเป็นความรับผิดชอบอย่างหนึ่งที่เราทุกคนต้องใส่ใจและต้องร่วมมือกันปฏิบัติเพื่อตัวเราและผู้บริโภคอีกเป็นจำนวนมากจะได้รับประทานของที่มีประโยชน์ กับร่างกายก่อให้เกิดสุขภาพกายที่ดีตามมา

แผนการปรับปรุงกระบวนการผลิตและระบบสุขลักษณะ

ปัจจัย	ปัญหา	การแก้ไข/ปรับปรุง	ระยะเวลา	ผู้รับผิดชอบ
วัตถุดิบ	-แบะแซ เกลือ ไม่มีภาชนะจัดเก็บ	-หาภาชนะที่มีดขีดมาจัดเก็บ	1 วัน	สมาชิก
อาคารสถานที่	-ไม่จัดเก็บของให้ดี -ของที่ไม่ได้ใช้ใช้เก็บไม่น่าดู -ระบบน้ำทิ้งไม่ดี -ไม่ได้ติดมุ้งลวด -มีฝุ่นละออง	-จัดวางของใช้ให้เป็นระเบียบ -ของที่ไม่ใช้ควรนำออกไป -ปรับปรุงระบบน้ำทิ้ง -ติดมุ้งลวด -เช็ดถูฝุ่นละออง	1 วัน 3 วัน 30 วัน 60 วัน ทันที	สมาชิก สมาชิก ประธาน สมาชิก สมาชิก
อุปกรณ์ เครื่องมือ	-เก็บไม่เป็นที่	-เก็บให้เป็นระเบียบ หมวดหมู่ เขียนป้ายบอก	ทันที	สมาชิก
การขนส่ง ลำเลียง	-ขาดการปิดคลุมเวลาขน ย้าย	-หาพลาสติกมาปิดคลุม	ทันที	สมาชิก
คน / ผู้ปฏิบัติ	-ขาดความรู้เรื่อง จี เอ็ม พี -ไม่สวมหมวกขณะทำ	-อบรมให้ความรู้ จี เอ็ม พี -จัดหาและสวมให้เรียบร้อย	30 วัน 30 วัน	ประธาน สมาชิก
เทคนิค / กรรมวิธี	-บางครั้งรสชาติไม่ เหมือนเดิม	-ชั่ง ตวง สัดส่วน วัตถุดิบ ทุกครั้ง	ทันที	สมาชิก
บรรจุภัณฑ์	-ฉลากไม่ชัดเจน -ปิดผนึกไม่เรียบร้อย -ข้อมูลรายละเอียดในฉลาก ไม่ชัดเจน	-พิมพ์ให้ชัดเจน -ตรวจสอบให้ละเอียด -เพิ่มเติมข้อมูลให้ชัดเจน	30 วัน ทันที 30 วัน	สมาชิก สมาชิก สมาชิก

หลังจากผ่านการอบรมในเรื่องการพัฒนาเพื่อยกระดับมาตรฐานคุณภาพด้านความปลอดภัยของผลผลิตแปรรูปทางการเกษตรแล้วทางกลุ่มแม่บ้านอินอนุสรณ์ได้มีการจัดทำแผนการปรับปรุงกระบวนการผลิตปัญหาใดที่สามารถแก้ไขได้ทันทีก็จะช่วยกันปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น ปัญหาใดที่ต้องใช้งบประมาณก็มีการกำหนดเวลาที่แน่นอนเพื่อเตรียมการและจัดหาวัสดุอุปกรณ์ที่มีในชุมชนเพื่อนำมาปรับใช้เป็นการลดต้นทุนในการผลิตและนำความรู้ความสามารถที่มีอยู่มาใช้ และสิ่งสำคัญคือต้องถูกสุขลักษณะสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้บริโภคในการบริโภคสินค้าชุมชน

เวทีที่ 3

ศึกษาดูงานเกษตรยั่งยืนที่ศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง ณ อ่าวคุ้งกระเบน จังหวัดจันทบุรี วันที่ 18 มิถุนายน 2547

ได้พาเกษตรกรจำนวน 35 คน ไปศึกษาดูงานเกษตรยั่งยืนที่อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี ได้ศึกษาจากกลุ่มต่างๆ ต่อไปนี้

- เครือข่ายกลุ่มนุ้ยชีวภาพ บ้านเลขที่ 10/4 หมู่ที่ 8 ตำบลรำพัน อำเภอท่าใหม่ โดยมีนายชัยยันต์ ศรีตงรักษ์ เจ้าของสวนเกษตรปลอดสารพิษ นำชมสวนลองกอง เงาะ และบรรยายกระบวนการทำนุ้ยชีวภาพ
  - ศึกษาในเรื่องของการปรับปรุงสภาพดิน หมู่ที่ 4 ตำบลรำพัน อำเภอท่าใหม่ ปรับปรุงดินโดยปลูกหญ้าแฝกทำให้ดินโปร่ง
  - ศึกษาดูงานโครงการพระราชดำริอ่าวคุ้งกระเบน
  - นำสิ่งที่ได้จากการศึกษาดูงานมาปรับใช้กับการทำการเกษตรปลอดสารอาหารปลอดภัย
- ผลจากการศึกษาดูงานในวันที่ 18 มิถุนายนทำให้เกษตรกรได้นำขบวนการและข้อมูลที่ได้มานำเสนอ และหาแนวทางแก้ไขในวันที่ 20 มิถุนายน 2547

เวทีที่ 3 ต่อเนื่องจากวันที่ 18 มิถุนายน 2547

เรื่อง ปฏิบัติการการวางแผนพัฒนาชุมชนเพื่อเกษตรอย่างยั่งยืน ณ ห้องประชุมองค์การบริหารส่วนตำบลบึงชำอ้อ วันที่ 20 มิถุนายน 2547

ผู้เข้าร่วม 95 คน

เนื้อหาการประชุม

1. นำเสนอข้อมูลตำบลบึงชำอ้อ

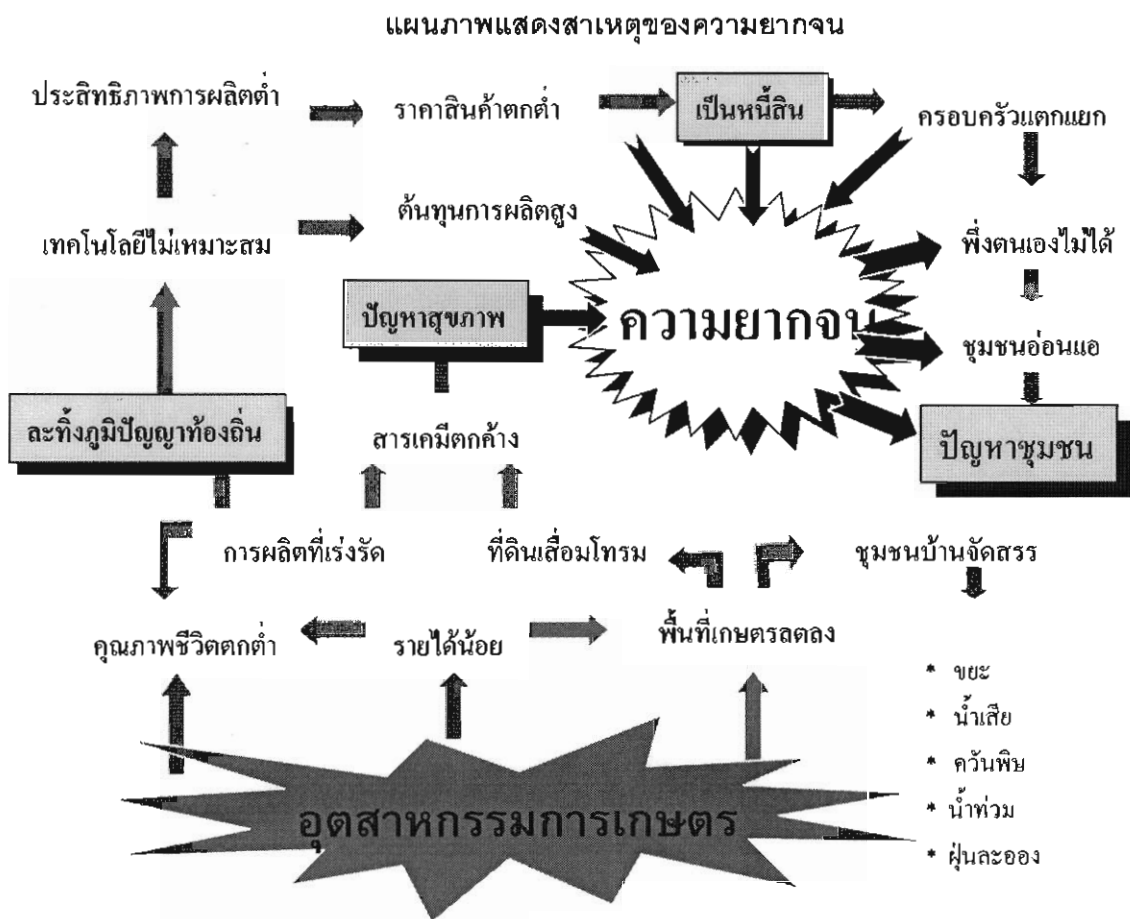
ปัจจุบันตำบลบึงชำอ้อแบ่งการปกครองออกเป็น 12 หมู่บ้าน ได้แก่

หมู่ที่ 1 บ้านหนองไช้	หมู่ที่ 2 บ้านตาบชุม	หมู่ที่ 3 บ้านศรีคัคณางค์
หมู่ที่ 4 บ้านปทุมทรัพย์	หมู่ที่ 5 บ้านชำอ้อ	หมู่ที่ 6 บ้านบึง
หมู่ที่ 7 บ้านหนองนาค	หมู่ที่ 8 บ้านเอราวัณ	หมู่ที่ 9 บ้านทวิทรัพย์
หมู่ที่ 10 บ้านสอนดี	หมู่ที่ 11 บ้านหม่อมอญ	หมู่ที่ 12 บ้านอินอนุสรณ์

สภาพทางเศรษฐกิจ

1. ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม คือ ปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์
2. ปัจจุบันประชาชนมีความหลากหลายในอาชีพทั้งทางด้านการเกษตรและอาชีพอื่นๆ เช่น ค้าขาย รับจ้าง รับราชการ

จากผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อมทำให้เกิดการปัญหาความล้มสลายในการประกอบอาชีพการเกษตร เกิดการเปลี่ยนแปลงทางระบบนิเวศน์ สิ่งแวดล้อมที่เกิดจากการสร้างโรงงานและโรงไฟฟ้าในพื้นที่ข้างเคียง ปัญหาโรคระบาดในพืชสวน พืชไร่ ทำให้เกิดภาระหนี้สิน เป็นปัญหาทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจตามมา ดังที่จะแสดงแผนภาพความยากจนสาเหตุของการก่อให้เกิดความยากจน ดังแผนภาพต่อไปนี้

จากแผนภาพสาเหตุของความยากจนเกิดจากสาเหตุหลายประการ ได้แก่ อุตสาหกรรมการเกษตรที่มุ่งเน้นการผลิตแต่ไม่ได้คำนึงถึงคุณภาพ ก่อให้เกิดปัญหาสุขภาพแวดล้อม ชุมชนละทิ้งภูมิปัญญาท้องถิ่น การใช้สารเคมีเป็นการเพิ่มต้นทุนการผลิตสูงขึ้น สารเคมีตกค้างทั้งในผลผลิต ในดินและส่งผลไปยังตัวเกษตรกรที่เป็นแหล่งของการสะสมสารเคมี ก่อให้เกิดปัญหาด้านสุขภาพตามมา ไม่เพียง

แค่นั้นแต่ยังส่งผลต่อประสิทธิภาพการผลิตที่ไม่ได้มาตรฐาน ราคาสินค้าตกต่ำ เกิดปัญหาหนี้สินตามมา และยังก่อให้เกิดปัญหามากมายตามมาเป็นวงจวนที่ไม่สามารถตัดินหลุดได้

ดังนั้นเราควรที่จะต้องทำอะไรที่จะแก้ปัญหานี้ โดยเริ่มจากตัวเราเองและการหาภาคีสร้างความร่วมมือที่จะแก้ไขปัญหานี้ให้หมดไป

2. าศักยภาพและร่วมหาแนวทางแก้ไข

- ทำให้ประชาชนในชุมชนกำหนดทิศทาง แนวทางการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น
- การเก็บข้อมูล เริ่มคิดทำแผน การลงมือปฏิบัติ ที่เน้นกระบวนการต่อเนื่องตามหลักการ "ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผลประโยชน์ ร่วมติดตามพัฒนา"
- การทำแผนชุมชน ไม่ใช่การเร่งรีบทำให้เสร็จแต่เป็นการทำให้ชุมชนเกิดกระบวนการเรียนรู้
- แสวงหาแนวทางการพึ่งตนเองของชุมชนให้อยู่ได้ในระยะยาว
- สสำรวจข้อมูลที่มีอย่างกระจัดกระจายนำมาเป็นฐานข้อมูล เพื่อให้ทราบถึงรากเหง้า ความภูมิใจ จุดเด่น จุดด้อย และมีปัญหาอะไร
- นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ถึงสาเหตุ และหาแนวทางแก้ไข
- วางแผนร่วมกัน ชุมชนต้องทำอะไรบ้าง ทำอย่างไร ใครทำ เมื่อไหร่เสร็จ ใช้งบประมาณหรือไม่ หรือต้องขอความร่วมมือจากใคร

3. แบ่งกลุ่มย่อยแลกเปลี่ยนประสบการณ์

จากการนำเสนอข้อมูลตำบลบึงชำอ้อและปัญหาที่เกิดขึ้นกับประชาชนในพื้นที่สามารถแบ่งเป็นปัญหาที่สำคัญและควรแก้ไขก่อน คือ ประเด็นสภาพปัญหาด้านการเกษตร ปัญหาด้านสังคม และปัญหาด้านอาชีพ สามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. ปัญหาด้านเกษตรสุขภาพ

1. ุ้ยยาราคาแพง
2. เกษตรกรชอบปลูกพืชตามอย่างกัน ทำให้สินค้าล้นตลาด
3. พ่อค้าคนกลางตัดราคา
4. ผู้ผลิตเป็นแหล่งสะสมของสารเคมี
5. คุณภาพดินเสื่อมโทรม
6. ราคาผลผลิตตกต่ำ

แนวทางการแก้ไข

1. ทำเกษตรอินทรีย์ ทำอย่างจริงจัง , ทิศทาง , น้ำ , อากาศ , ดิน , ชุมชนตลาดบน , แคนนำ
2. ลดการใช้สารเคมี ใช้ชีวภาพ , ปลอดภัยพืช , ตั้งกองทุน
3. ราคาผลผลิตตกต่ำ ต้นทุนการผลิตสูง , หน่วยงานหนุนเสริม , ปลูกพืชตามสั่ง , ควบคุมกันเอง , จัดตั้งกลุ่ม (เครือข่าย , รวมกลุ่ม , ประชุมร่วมกัน , ชมรม , มีประสบการณ์ , ผู้นำ , ปรับปรุงแก้ไข , กองทุนปุ๋ยชีวภาพ) , แปลงสาธิต เกิดผล , พื้นที่ สปก.เจ้าของพื้นที่ได้เอง การดูแลสุขภาพ(ผู้ผลิต ผู้บริโภค) การปฏิบัติที่ถูกต้อง

4. ต้นทุนการผลิตสูง ลดการใช้สารเคมี , แปลงสาธิต , GAP , ปุ๋ยชีวภาพ ตลาดรองรับ

- ราคาผลผลิต ทำอย่างไรปลอดภัย รวมกลุ่ม (ร่วมกันขาย , แยกกันทำ , จัดตั้งชมรม , ร่วมกันคิด

- ผู้นำร่วมคิดแก้ไข แคนนำเข้มแข็ง

- แบ่งโซนการผลิต

- กระบวนการผลิตปุ๋ยชีวภาพ ฝึกอบรม (ที่มีมาตรฐาน , ศึกษาดูงาน)

ปรับปรุงสภาพดินสร้างมาตรฐานเกษตรอินทรีย์

5. ต้นทุนการผลิต

ลดดอกเบี้ย - พักหนี้ ปุ๋ย - สารชีวภาพ

แก้ไข

จัดตั้งกองทุนเพื่อการเกษตร, สร้างเครือข่าย, ปุ๋ยชีวภาพ, เกษตรร่วมปฏิบัติ แนะนำทำปุ๋ยตั้งกลุ่มแปลงสาธิตแต่ละหมู่ วิจัยดูแลตนเอง และผู้บริโภค

ผลผลิตล้นตลาด

สร้างเครือข่าย ทำข้อมูลใครปลูกอะไร

สุขภาพผู้ผลิต / ผู้บริโภค

ลดสารพิษ วิธีการใช้งานที่ถูกต้อง กระบวนการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้อง ปรับสภาพดินโดยธรรมชาติ

แนวทางแก้ไข

ลำดับปัญหา	กิจกรรม	ระยะเวลา	สถานที่	ผู้รับผิดชอบ
ขาดเงินทุน หมุนเวียน	1. มีการรวมกลุ่มเพื่อปรึกษากันใน แนวทางเพื่อหาเงินทุน 2. ประสานหน่วยงานภาครัฐเพื่อมาพูดคุย ถึงเรื่องปัญหาที่เกิดขึ้น	มิ.ย. - ก.ค. ก.ค. - ส.ค.	อบต. บึงชำอ้อ	- นายก อบต. กำนัน - ผู้ใหญ่สมบัติ ม.3 - วิชัย พุ่งขจร
หนี้สิน	1. ลดดอกเบี้ย 2. ปลอดดอกเบี้ย 3. รวมกลุ่มเพื่อที่จะเสนอ ลด / ปลอด ดอกเบี้ย (กระทรวงการคลัง)	ก.ค. - ก.ย.	อบต. บึงชำอ้อ	- ผู้ช่วยประทีพ ศรีสุข - ผญ. เกียรติศักดิ์ ม. 6

ขาดเงินทุนหมุนเวียน ประสานหน่วยงานภาครัฐ เพื่อพูดคุยปัญหาที่เกิดขึ้น ภายในเดือน ก.ค.-
ส.ค. 47 ใช้สถานที่ อบ.ต. บึงชำอ้อ โดยนายก อบ.ต. กำนัน มีการรวมกลุ่ม เพื่อปรึกษากันในแนวทาง
ที่จะหาเงินทุน ประชุมศูนย์การถ่ายทอดเทคโนโลยี 22 มิ.ย. 2547

2. ปัญหาด้านอาชีพ

โจทย์

1. สภาพปัญหา ของ ต.บึงชำอ้อ

ขาดเงินทุน , เป็นหนี้ , หนี้ซ้ำซาก , หนี้ ธ.ก.ส. , เช่าที่ดิน , ไม่มีการรวมกลุ่ม , พักหนี้ต่ำกว่า
1 แสน , ปรับโครงสร้างหนี้ เพิ่มหนี้ , ดอกเบี้ยมาก , เช่าที่เอกชน , ขาดความสามัคคี , มีบริษัทมาลงทุนให้ ,
ขาดได้ให้พ่อค้าคนกลางหมด , ขาดการประสานงาน , ขาดความรู้ในการปรับปรุงดิน

แนวทางแก้ไข

1. เสนอปัญหานี้แก่กระทรวงการคลัง
2. แหล่งงบ อบ.ต. , อบ.จ.
3. แหล่งเงินทุนปรับโครงสร้าง
4. การรวมกลุ่มสหกรณ์
5. ทำแผนรับเงินอุดหนุน
6. จัดทะเบียนในรูปสหกรณ์
7. รวมกลุ่ม 15 คน
8. เข้าหุ้น ออมทุน
9. เกิดทิศทางเดียวกัน
10. ธ.ก.ส. ลดดอกเบี้ย

3. ปัญหาด้านสังคม

โจทย์

1. ชาตกรรมมีส่วนร่วมในการพัฒนา
2. ชาตภาวะผู้นำในการพัฒนาชุมชน
3. น้ำมันราคาแพง

แนวทางแก้ไข

1. ควรจัดเวทีประชาคมในหมู่บ้าน
2. เวลา ควรใช้เวลาช่วงเย็นตอนเลิกงาน
3. ประชาสัมพันธ์ล่วงหน้า ให้ทราบล่วงหน้าหลายวัน
4. ผู้นำชุมชน ต้องเป็นผู้เสียสละ และชาวบ้านมีความเชื่อถือ
5. จัดติดตั้งบอร์ด เผยแพร่ข่าวสารต่างๆ ให้ชาวบ้านได้ทราบในแต่ละหมู่บ้าน
6. สร้างจิตสำนึกให้คนในชุมชนมีความเสียสละเพื่อส่วนรวม
7. สื่อต่างๆ ควรนำเสนอในสิ่งที่เป็นตัวอย่างที่ดีของสังคม
8. ควรปลูกฝัง และอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย และประเพณีท้องถิ่น
9. ผู้นำครอบครัว ต้องเป็นแบบอย่างที่ดีของลูก
10. ประสานงานกับองค์กรท้องถิ่น วัด โรงเรียน อบต. บ้าน

สิ่งที่ได้จากการประชุม

- ได้การวางแผนที่จะทำเกษตรอย่างยั่งยืนโดยมีการจัดตั้งกองทุนนุ้ย ทำปุ๋ยชีวภาพอัดเม็ด
- จัดโซนการทำเกษตร
- จัดทำแปลงสาธิต
- การจัดการการเกษตรที่ดีเพื่อสุขภาพผู้ผลิตและผู้บริโภค

เมื่อดำเนินการครบ 3 เวที ทำให้เกิดโครงการต่อเนื่องโดยเกิดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของชุมชน โดยชุมชนเป็นผู้บริหารจัดการ ตามแนวทางตำบลสีเขียวและได้มีการจัดเวทีต่อเนื่องโดยชุมชนเป็นผู้บริหารจัดการกันเองเป็นการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ สามารถสรุปได้ดังนี้

เวทีที่ 4

เรื่อง การสร้างเครือข่ายการทำปุ๋ยชีวภาพในตำบลบึงชำอ้อ
ณ ประชุมที่ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรใน วันที่ 22 มิถุนายน 2547

เนื้อหาการประชุม

1. ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการประชุม เรื่องการทำวิสาหกิจชุมชน ในตำบลบึงชำอ้อ
2. วิธีการจัดทำแผนแม่บทชุมชนโดยเน้นจะเข้าสู่ระบบ GAP
3. แต่งตั้งคณะทำงาน

ผลการดำเนินงาน ผู้เข้าร่วมประชุม 40 คน

สิ่งที่ได้จากการประชุม

- ได้แนวทางการแก้ไขปัญหา-ความต้องการพื้นฐานในชุมชนเอง
- ใช่วัตถุดิบในชุมชน ได้แก่ มูลสัตว์ ต้นข้าวโพด ต้นถั่ว เป็นต้น
- มีกลุ่ม-มีคณะทำงาน มีการระดมทุน

แนวทางการพัฒนา

ก็มีผู้เสนอในหลายกิจกรรม แต่มาสรุปตรงจะทำปุ๋ยชีวภาพอัดเม็ดมีการตั้งคณะทำงาน ดังนี้

1. นายประยูร แสงเทศ เป็นประธาน
2. นายอักษร น้อยสว่าง เป็นรองประธาน
3. นายศักดิ์ คำยนต์ เป็นเลขา
4. นายพงษ์เทพ สติตเวียงทอง เจริญญิก
5. นายกเลิศ สังวาลย์เล็ก เป็นประชาสัมพันธ์
6. ผู้ใหญ่อีก 10 หมู่ เป็นกรรมการ

นายทรงโปรด	ภิรมย์กล้า
นายสมบัติ	บางบ่อ
นายผู้ใหญ่เดชา	บุญยม
นายเกรียงศักดิ์	ทองคำ
นายวิรัตน์	รินสาต
นายอำพร	แดงเทศ
นายการ	เกตูเปี่ยม
นายพุดชิวตัน	ทองย้อย
นายอำนาจ	อยู่ชมสุข
นางชะอ้า	อินอ้า

ให้ตั้งกลุ่มและระดมทุนก่อนและจะติดต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาหนุนเสริมร่วมทั้ง
กรรมการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน (บึงชำอ้อ)

เวทีที่ 5 เรื่องการแก้ไขปัญหาดินเสื่อมโทรม
ณ ที่ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีตำบลบึงชำอ้อ วันที่ 14 กรกฎาคม 2547

เนื้อหาการประชุม

1. แก้ไขปัญหาดินเสื่อมโทรม
2. ลดการใช้สารเคมี
3. การเพิ่มศักยภาพของชุมชนในการใช้วัตถุดิบในชุมชนให้เกิดประโยชน์
4. สร้างความสามัคคีในชุมชน ในการรวมกลุ่ม
5. การสร้างสุขภาพดีของคนในชุมชน

ผลการดำเนินงาน

ผู้เข้าร่วมประชุม 40 คน

สิ่งที่ได้จากการประชุม

จัดตั้งคณะทำงาน "กลุ่มทำปุ๋ยชีวภาพอัดเม็ด"

1. นายประยูร แสงเทศ
2. นายอักษร น้อยสว่าง
3. นายพงษ์เทพ สติตเวียงทอง เหมัญญิก
4. นายกเลิศ สังวาลย์เล็ก ประชาสัมพันธ์
5. นายสมศักดิ์ คำยนต์ เลขา

ตั้งคณะกรรมการ 3 คน เปิดบัญชี
ชกส. เพื่อการเบิกจ่าย

ผู้ใหญ่บ้านทุกหมู่เป็นกรรมการ สมาชิก อบต. ทุกหมู่

1. นายสมัคร แดงอ่อน
2. นายชนะ น้อยสว่าง
3. นายจำรัส สงวนพงษ์

บทที่ 4 สรุปและข้อเสนอแนะ

เวทีสมัชชาสุขภาพพื้นที่ของจังหวัดปทุมธานีในปีนี้มีมุ่งประเด็นไปที่เรื่องของเกษตรเพราะเป็นเรื่องที่สำคัญและเป็นปัญหาไม่ใช่เฉพาะพื้นที่จังหวัดปทุมธานีเท่านั้น แต่เป็นปัญหาของทุกจังหวัดก็ว่าได้ เพื่อหาแนวทางและทิศทางการพัฒนาเกษตรเพื่อสุขภาพและอาหารปลอดภัย อันจะนำไปสู่ตำบลสีเขียวเป็นตำบลนำร่อง เพื่อขยายผลต่อไปในจังหวัดปทุมธานีและพื้นที่ใกล้เคียง ในการจัดเวทีสมัชชาสุขภาพในครั้งนี้ได้แบ่งออกเป็น 3 เวที ผลการดำเนินการในการจัดทำโครงการสามารถสรุปได้ดังนี้

1. เกิดการพัฒนาองค์ความรู้และกระบวนการเรียนรู้เพื่อให้เกิดการปรับใช้และการพัฒนาให้เกิดความยั่งยืนของชุมชน
2. เกิดการพัฒนากระบวนการจัดการทางการเกษตรอย่างมีมาตรฐาน ยกกระดับคุณภาพชีวิตอันจะนำไปสู่การสร้างสุขภาพที่ดีรวมทั้งสร้างความเข้มแข็งของชุมชน
3. สร้างเกณฑ์มาตรฐานการผลิตที่เหมาะสมทางการเกษตรทั้งผลผลิตสดและแปรรูประดับชุมชนตามความเหมาะสมระดับท้องถิ่น โดยเกษตรกรจะ ลด ละ เลิก การใช้สารเคมี
4. สร้างเครือข่ายในการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐและชุมชนในการพัฒนาระบบการเกษตรที่ยั่งยืน
5. เกิดนวัตกรรมใหม่โดยชุมชนเกิดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน นำสิ่งที่มีในชุมชนมาเชื่อมร้อยเครือข่าย ได้แก่ การนำวัตถุดิบที่เหลือจากการผลิต ต้นข้าวโพด ต้นถั่ว มูลสัตว์ และวัตถุดิบอื่นๆ ที่หาได้ในชุมชนมาผลิตปุ๋ยชีวภาพอัดเม็ด โดยกระบวนการบริหารจัดการกันภายในชุมชนจัดตั้งเป็นกองทุนปุ๋ยชีวภาพ และ เกิดการแบ่งพื้นที่ในการผลิตให้เหมาะสมกับความต้องการของตลาด รวมทั้งรวมตัวกันลด ละ เลิก การใช้สารเคมี กลุ่มแม่บ้านที่มีการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรมีการควบคุมคุณภาพของกระบวนการผลิต เน้นในเรื่องของสุขภาพทั้งผู้ผลิตและผู้บริโภค

ในอนาคตพื้นที่ตำบลบึงข่าอ้อจะกลับมาซึ่งความอุดมสมบูรณ์ รวมทั้งประชาชนชาวตำบลบึงข่าอ้อจะมีสุขภาพกาย สุขภาพใจที่ดี และขยายผลทั่วทั้งจังหวัดปทุมธานีและพื้นที่ใกล้เคียง

จากการดำเนินงานตามโครงการเกษตรปลอดสารอาหารปลอดภัยในการจัดเวที 3 เวทีสามารถระดมความคิดเห็นของประชาชนต่อแนวทางการดำเนินงานการมีสุขภาพที่ดีตามกรอบแนวคิดระบบสุขภาพแห่งชาติ เนื่องจากบทบาททางการเกษตรมีความสำคัญทั้งในระดับชุมชนจนถึงระดับประเทศ และปัจจุบันยังส่งไปขายยังต่างประเทศ ดังนั้นความปลอดภัยในเรื่องของกระบวนการผลิตจนถึงการแปรรูป จึงเป็นสิ่งสำคัญในการสร้างสุขภาพ

ตำบลบึงข่าอ้อได้วางแนวทางในการแก้ปัญหาในภาพรวมของตำบลบึงข่าอ้อ โดยสรุปแผนตำบลได้ดังนี้

ตารางที่ 4.1 แสดงแผนพัฒนาชุมชนเพื่อเกษตรอย่างยั่งยืน

แผนกิจกรรมที่ 1 การทำปุ๋ยชีวภาพอัดเม็ด				
กิจกรรม	ช่วงเวลา	สถานที่	ผู้ดำเนินการ	งบประมาณ
-จัดตั้งกลุ่ม แต่งตั้งคณะทำงาน -ระดมเงินทุน -วางแผนงาน -ดำเนินการตามแผนที่วางไว้	กค.47 เป็นต้นไป	ต.บึงชำอ้อ	-ประชาชนที่สนใจ -หน่วยงานส่งเสริมและสนับสนุน -อบต.บึงชำอ้อ	-ได้จากการระดมเงินทุนโดยการลงหุ้น -ของบสนับสนุนจาก อบต. -หน่วยงานหนุนเสริมอื่นๆ
แผนกิจกรรมที่ 2 การจัดพื้นที่ทางการเกษตร พร้อมทำแปลงสาธิต				
-จัดตั้งกลุ่ม แต่งตั้งคณะทำงาน -วางแผนงานการจัดทำพื้นที่ทางการเกษตร -แจ้งข่าวสาร -ประชาสัมพันธ์ -จัดทำข้อมูล -จัดทำแปลงสาธิต	กค.47 เป็นต้นไป	ต.บึงชำอ้อ	-ประชาชนที่สนใจ -หน่วยงานส่งเสริมและสนับสนุน -อบต.บึงชำอ้อ	-ได้จากการระดมเงินทุนโดยการลงหุ้น -ของบสนับสนุนจาก อบต. -หน่วยงานหนุนเสริมอื่นๆ

จากตารางที่ 4.1 พบว่าแผนพัฒนาชุมชนเพื่อเกษตรอย่างยั่งยืนตำบลบึงชำอ้อเป็นแผนที่เกิดจากการระดมความคิดจากคนในชุมชน ดังนั้นแผนที่เกิดขึ้นจึงเป็นสิ่งที่ชุมชนต้องการทำและพร้อมที่จะทำร่วมกันมีการทำแปลงสาธิต เพื่อให้เห็นความแตกต่างของการทำการเกษตรโดยใช้ปุ๋ยชีวภาพกับการใช้สารเคมี โดยคณะกรรมการการทำปุ๋ยอัดเม็ดได้เริ่มทำแปลงสาธิตแล้ว

จากการจัดเวที 3 เวทีที่ผ่านมาชุมชนให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีและมีการจัดเวทีที่ 4 และเวทีที่ 5 ต่อเนื่องจาก 3 เวทีที่ผ่านมาเรื่องการสร้างเครือข่ายการทำปุ๋ยชีวภาพ และการจัดตั้งคณะทำงานการทำปุ๋ยชีวภาพรวมทั้งหาแนวทางแก้ไขปัญหาดินเสื่อมรวมทั้งมุ่งทำการเกษตรเพื่อสุขภาพทั้งผู้ผลิตและผู้บริโภคให้มีความปลอดภัย

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีระบบการตรวจรับรองคุณภาพและการตรวจหาสารเคมีตกค้างในตลาดกลางการค้าสินค้าการเกษตร
2. ควรมีการพัฒนาให้ภาคประชาชนหรือหน่วยงานอื่นๆ สามารถรับรองและตรวจสอบหาสารเคมีตกค้างได้
3. ควรมีตลาดที่ขายเฉพาะสินค้าปลอดสารและอาหารปลอดภัย การตั้งราคาจะแตกต่างจากพืชผักทั่วไป
4. ภาครัฐควรสั่งห้ามนำเข้าสารเคมีที่ก่อให้เกิดอันตรายกับผู้ผลิตและผู้บริโภค

จากโครงการเกษตรเพื่อสุขภาพอาหารปลอดภัยจังหวัดปทุมธานีเกิดกลุ่มที่มาร่วมเป็นภาคีในการร่วมสัมมนาสุขภาพ โดยตั้งใจทำพื้นที่ตำบลบึงชำอ้อให้เป็นตำบลสีเขียว ซึ่งเป็นแนวทางที่เกิดจากความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง ดังนั้นขอให้ภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้การสนับสนุนและร่วมขยายเครือข่ายให้ทั่วประเทศต่อไป

ภาคผนวก ก

รายชื่อคณะทำงานสมัชชาสุขภาพจังหวัดปทุมธานี

รายชื่อคณะทำงานสมัชชาสุขภาพจังหวัดปทุมธานี

1. นายวิจิตร วิชัยสาร ผู้ว่าราชการจังหวัดปทุมธานี ประธานที่ปรึกษา
2. ผศ.ดร.ทองหล่อ วงษ์อินทร์ อธิการบดีสถาบันราชภัฏเพชรเพชรบุรีวิทยาลัยราชภัฏฯ ที่ปรึกษา
3. นายแพทย์นรงค์สันต์ พิรกิจ นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดปทุมธานี ที่ปรึกษา
4. นายวิจิตร กมลวารินทร์ เกษตรจังหวัดปทุมธานี ที่ปรึกษา
5. นายจิระ กาญจนภักดิ์ พัฒนาการจังหวัดปทุมธานี ที่ปรึกษา

คณะทำงาน

นักวิชาการ

1. อาจารย์ประไพร์พร อักษรศรี สถาบันราชภัฏเพชรเพชรบุรีวิทยาลัยราชภัฏฯ
2. อาจารย์พัชรินทร์ ดำรงกิตติกุล สำนักงานสนับสนุนการวิจัย
3. นายนิวัฒน์ บุญไให้ นักวิชาการสุขาภิบาล 7 หัวหน้ากลุ่มงานอนามัย
4. นายสมบูรณ์ ศลิจันทรา นักวิชาการสุขาภิบาล 7 งานสุขศึกษา

องค์กรชุมชน

1. นางเพ็ญภา พงษ์แก่น ประชาคมจังหวัดปทุมธานี อาสาสมัครสาธารณสุขอำเภอเมือง
2. สิทธิโชค วิบูลย์ รองประธานสภาเทศบาลตำบลราชคราม
3. กิตติศักดิ์ ขุนทองไทย อดีตผู้อำนวยการการเลือกตั้งเขต 3 จังหวัดปทุมธานี
4. นางสร้อยญา ทรงสมบัติชัย เครือข่ายกลุ่มอาชีพ
5. นางจริยา สายเงิน อาสาสมัครสาธารณสุขอำเภอหนองเสือ
6. นายประสิน วีระกุล สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลบางชะแยง อำเภอเมือง
7. นายสามารถ แก้วลาย ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเชียงรากใหญ่
8. นายประยูร แสงเทศ อดีตนายกองค์การบริหารส่วนตำบลบึงชำอ้อ
9. นางสาวเกษรินทร์ เกตุราม ประชาคมจังหวัดปทุมธานี
10. นายสมบุญ ขุนทองไทย อดีตกำนันตำบลรังสิต
11. นางสาวบุญเลิศ พุ่มซ้อน บัณฑิตกองทุนหมู่บ้านอำเภอหนองเสือ

ภาคผนวก ข
ข้อมูลนำเสนอตำบลบึงชำอ้อ

ประชุมปฏิบัติกาาร

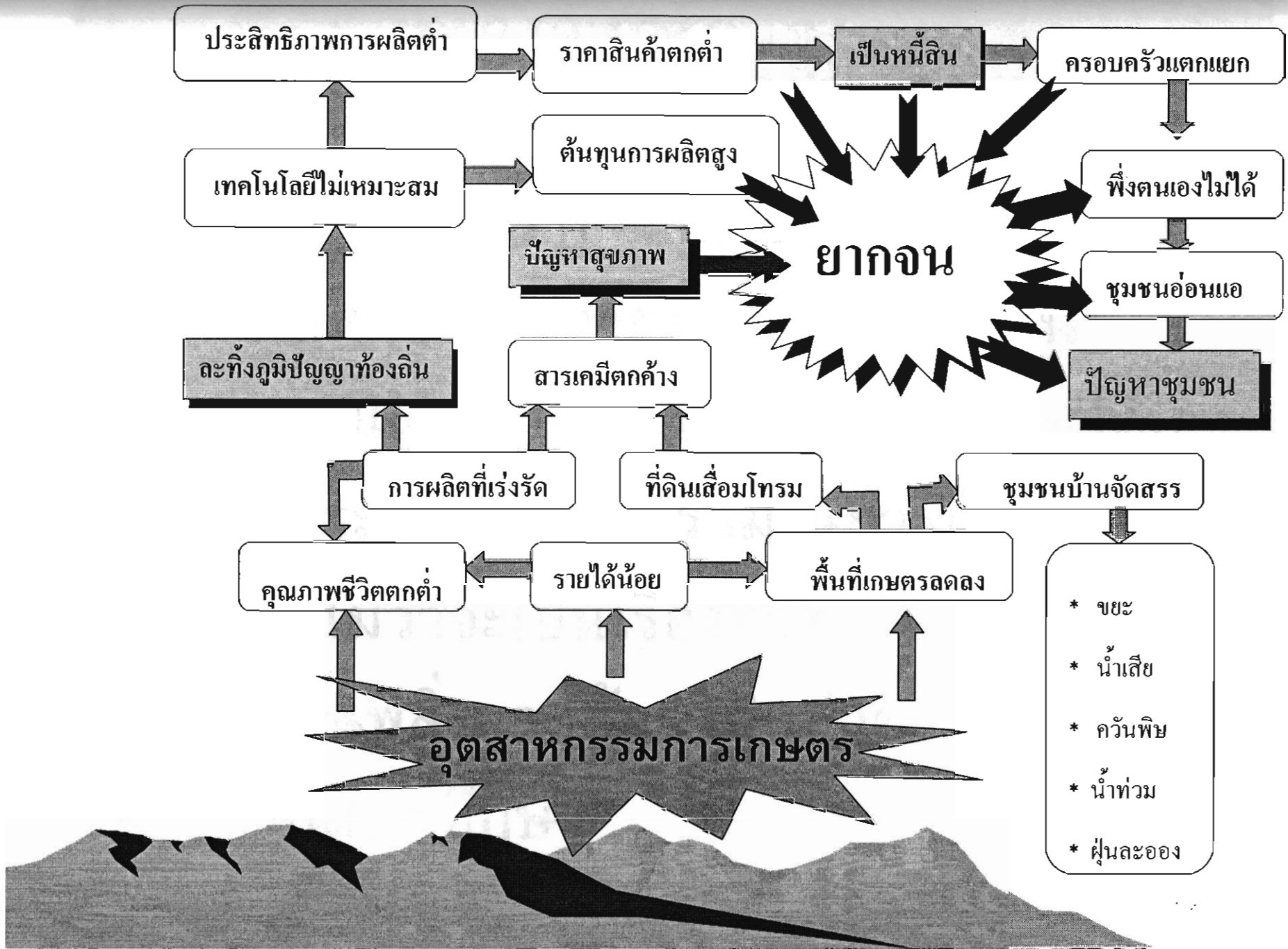
การวางแผนพัฒนาชุมชนเพื่อ การเกษตรอย่างยั่งยืน

วันที่ 20 มิถุนายน 2547

ณ ห้องประชุมองค์การบริหารส่วนตำบลบึงชำอ้อ

อำเภอหนองเสือ จังหวัดปทุมธานี

แผนชุมชน

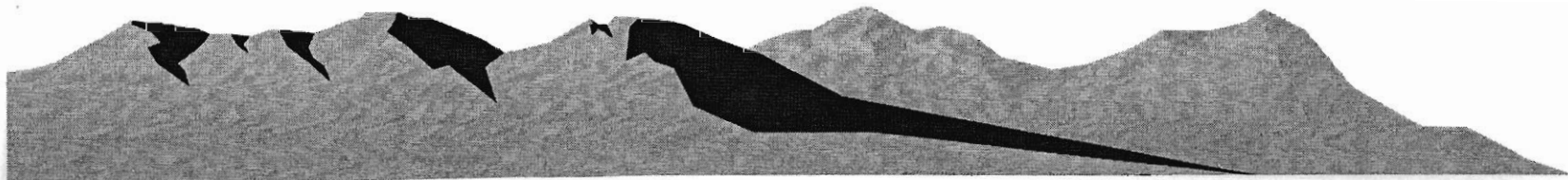
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2547 ได้กำหนดการกระจายอำนาจให้ท้องถิ่น พึ่งตนเองและตัดสินใจในกิจการท้องถิ่นได้เอง และให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนด นโยบายไม่ว่าจะเป็นเรื่องการปกครอง การดูแล รักษา ฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม ศิลปวัฒนธรรม

ตลอดจนการศึกษา

เป้าหมายของการทำแผนชุมชน

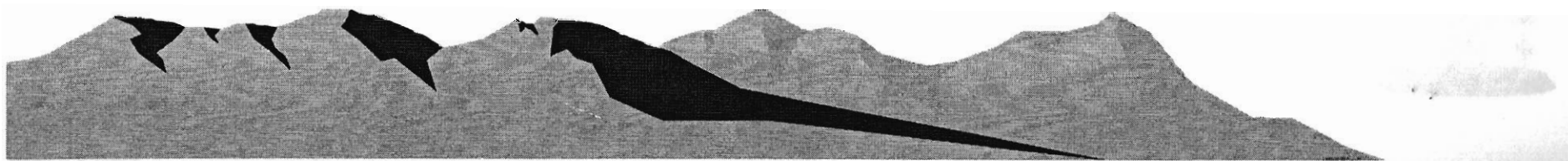
- ทำให้ประชาชนในชุมชนกำหนดทิศทาง แนวทางการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น
- การเก็บข้อมูล เริ่มคิดทำแผน การลงมือปฏิบัติ ที่เน้นกระบวนการต่อเนื่องตามหลักการ “ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผลประโยชน์ ร่วมติดตามพัฒนา”
- การทำแผนชุมชน ไม่ใช่การเร่งรีบทำให้เสร็จแต่เป็นการทำให้ชุมชนเกิดกระบวนการเรียนรู้
- แสวงหาแนวทางการพึ่งตนเองของชุมชนให้อยู่ได้ในระยะยาว

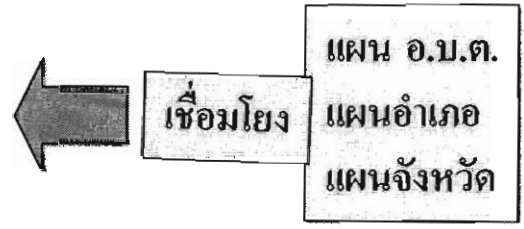
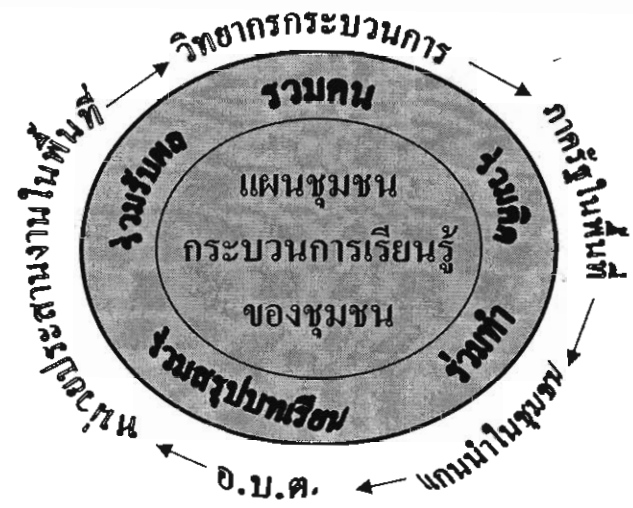
จะทำแผนกันอย่างไร

- สํารวจข้อมูลที่มีอย่างกระจัดกระจายนำมาเป็นฐานข้อมูล เพื่อให้ทราบถึงรากเหง้า ความภูมิใจ จุดเด่น จุดด้อย และมีปัญหาอะไร
- นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ถึงสาเหตุ และหาแนวทางแก้ไข
- วางแผนร่วมกัน ชุมชนต้องทำอะไรบ้าง ทำอย่างไร ใครทำ เมื่อไหร่เสร็จ ใช้งบประมาณหรือไม่ หรือต้องขอความร่วมมือจากใคร

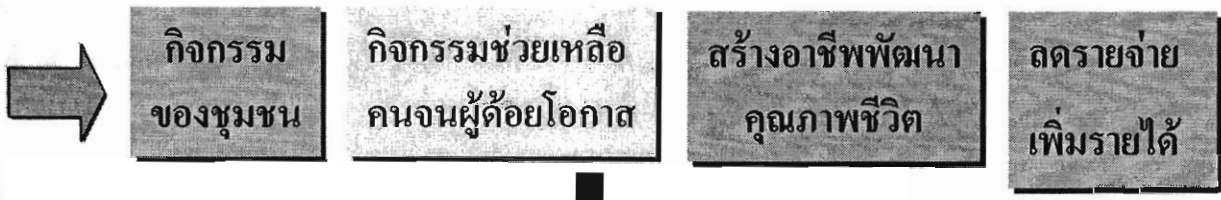

กรอบแนวคิดแผนชุมชน

- สำรวจข้อมูล
- ศึกษาดูงาน
- วิเคราะห์/สังเคราะห์
- กิจกรรม
- แหล่งเรียนรู้แผนชุมชน

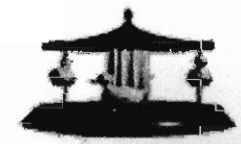
- แนวทางเศรษฐกิจพอเพียงพึ่งตนเอง
- ทุนทางสังคม /วัฒนธรรม /ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ชุมชนทำเอง สนับสนุนจากภายนอก

สร้างความมั่นคงเศรษฐกิจฐานรากชุมชนเข้มแข็งพึ่งตนเอง

ชนะความยากจน

สภาพชุมชน

ต.บึงชำอ้อ อ.หนองเสือ

จ.ปทุมธานี

ปัจจัยบ้านแบ่งการปกครองเป็น 12 หมู่บ้าน

หมู่ที่ 1 บ้านหนองไ้เข้

หมู่ที่ 2 บ้านดาบซุ่ม

หมู่ที่ 3 บ้านศรีคัคณางค์

หมู่ที่ 4 บ้านปทุมทรัพย์

หมู่ที่ 5 บ้านซำอ้อ

หมู่ที่ 6 บ้านบึง

หมู่ที่ 7 บ้านหนองนาค

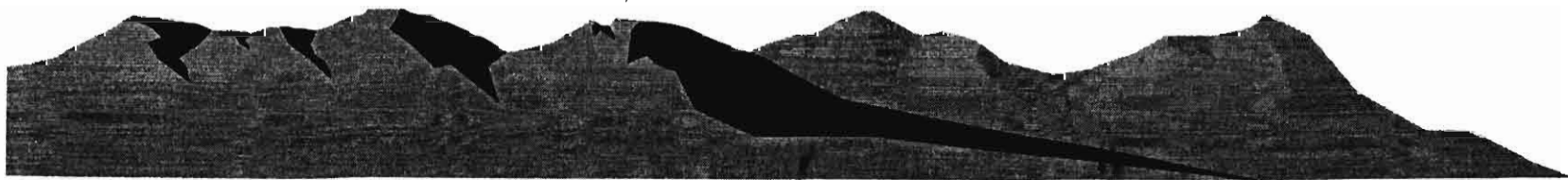
หมู่ที่ 8 บ้านเอราวัณ

หมู่ที่ 9 บ้านทวีทรัพย์

หมู่ที่ 10 บ้านสอนดี

หมู่ที่ 11 บ้านหมู่มอญ

หมู่ที่ 12 บ้านอินอนุสรณ์

สภาพทางเศรษฐกิจ

- ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม คือ ปลูกพืช และเลี้ยงสัตว์
- ปัจจุบันประชาชนในชุมชนมีความหลากหลายในอาชีพทั้ง ทางด้านการเกษตร และอาชีพอื่น ๆ เช่น ค้าขาย รับจ้าง รับราชการ และจากผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจและ สิ่งแวดล้อมทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านอาชีพและที่ อยู่อาศัยของประชาชนในชุมชน

สรุปข้อมูลชุมชน

จากภาคการศึกษาชุมชน

จำนวนครอบครัวในกลุ่มตัวอย่างเฝ้าการเก็บข้อมูล

หมู่ที่	จำนวนครัวเรือน ทั้งหมด	จำนวนครัวเรือนที่เก็บ ข้อมูล
1	73	52
2	90	54
3	160	158
4	89	42
5	56	75
6	76	109
7	90	53
8	77	89
9	111	75
10	75	110
11	51	64
12	92	54
รวม	1,115	935

จำนวนรายได้ครบครวต่อเดือน

หน่วย : บาท

หมู่ที่	จำนวนรายได้รวม	จำนวนรายได้เฉลี่ย
1	1,220,235	7,924
2	488,635	7,342
3	696,570	4,409
4	305,310	7,269
5	11,442,428	152,566
6	693,142	7,149
7	501,200	2,531
8	1,015,454	11,409
9	793,746	10,583
10	1,116,500	2,160
11	842,901	5,894
12	214,050	4,554
รวม	19,330,171	223,790

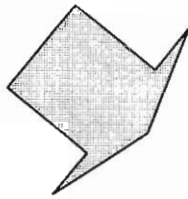

จำนวนเงินค่าใช้จ่ายรายหมู่

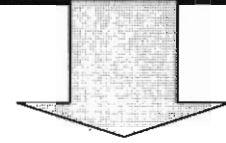
หน่วย : บาท

หมู่ที่	การผลิต	อาหาร	ของใช้	การศึกษา	สังคม	บันเทิง	รวม
1	371,280	170,945	150,974	101,040	60,250	47,420	901,909
2	253,624	86,896	137,852	139,649	101,922	82,233	802,176
3	35,100	537,830	279,104	337,000	120,850	150,820	1,460,704
4	115,009	80,586	65,685	41,776	31,298	48,784	383,138
5	347,503	113,852	129,580	91,881	68,862	72,018	823,696
6	790,158	310,411	190,574	165,361	90,846	91,128	1,638,478
7	236,900	163,325	123,086	81,580	50,880	45,475	701,246
8	263,205	298,352	192,627	110,883	64,571	89,598	1,019,236
9	405,014	201,007	136,140	109,702	39,774	56,025	947,662
10	388,630	228,690	170,450	140,390	111,040	37,734	1,076,934
11	571,914	269,067	160,151	99,458	120,523	55,469	1,276,582
12	951,860	275,478	161,192	183,370	340,880	50,185	1,962,965
รวม	4,730,197	2,736,439	1,897,415	1,602,090	1,201,696	826,889	12,994,726

ทุนสังคม

ปราชญ์ทางสมุนไพร

ภูมิปัญญาชาวบ้าน

แพทย์แผน
ไทย

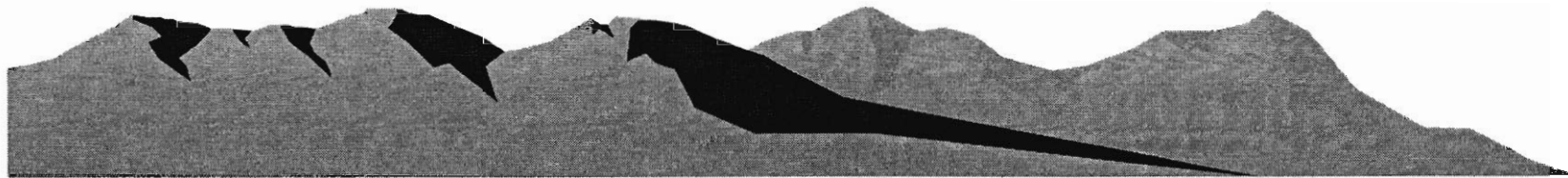
ผลิตภัณฑ์
แปรรูป

การผลิตปุ๋ย
ชีวภาพ

หัตถกรรม

เกษตรกรรม

สมุนไพร

ร่วมด้วยช่วยกัน

**ทำแผนพัฒนาชุมชนเพื่อ
การเกษตรอย่างยั่งยืน**

สุขภาพดี

การควบคุมอาหารเพื่อสุขภาพ
การออกกำลังกาย
การพักผ่อนให้เพียงพอ

การดูแลสุขภาพ
การออกกำลังกาย
การพักผ่อนให้เพียงพอ

การดูแลสุขภาพ
การออกกำลังกาย
การพักผ่อนให้เพียงพอ

การดูแลสุขภาพ
การออกกำลังกาย
การพักผ่อนให้เพียงพอ

การดูแลสุขภาพ
การออกกำลังกาย
การพักผ่อนให้เพียงพอ

การดูแลสุขภาพ
การออกกำลังกาย
การพักผ่อนให้เพียงพอ

แผนที่จังหวัดปทุมธานี

จ.สระบุรี

จ.พระนครศรีอยุธยา

อ.หนองเสือ ★

อ.สามโคก ★

★ อ.คลองหลวง

★ อ.ลาดหลุมแก้ว

★ อ.ธัญบุรี

★ อ.เมือง

จ.ปทุมธานี

★ อ.จตุรพักตรพิมาน

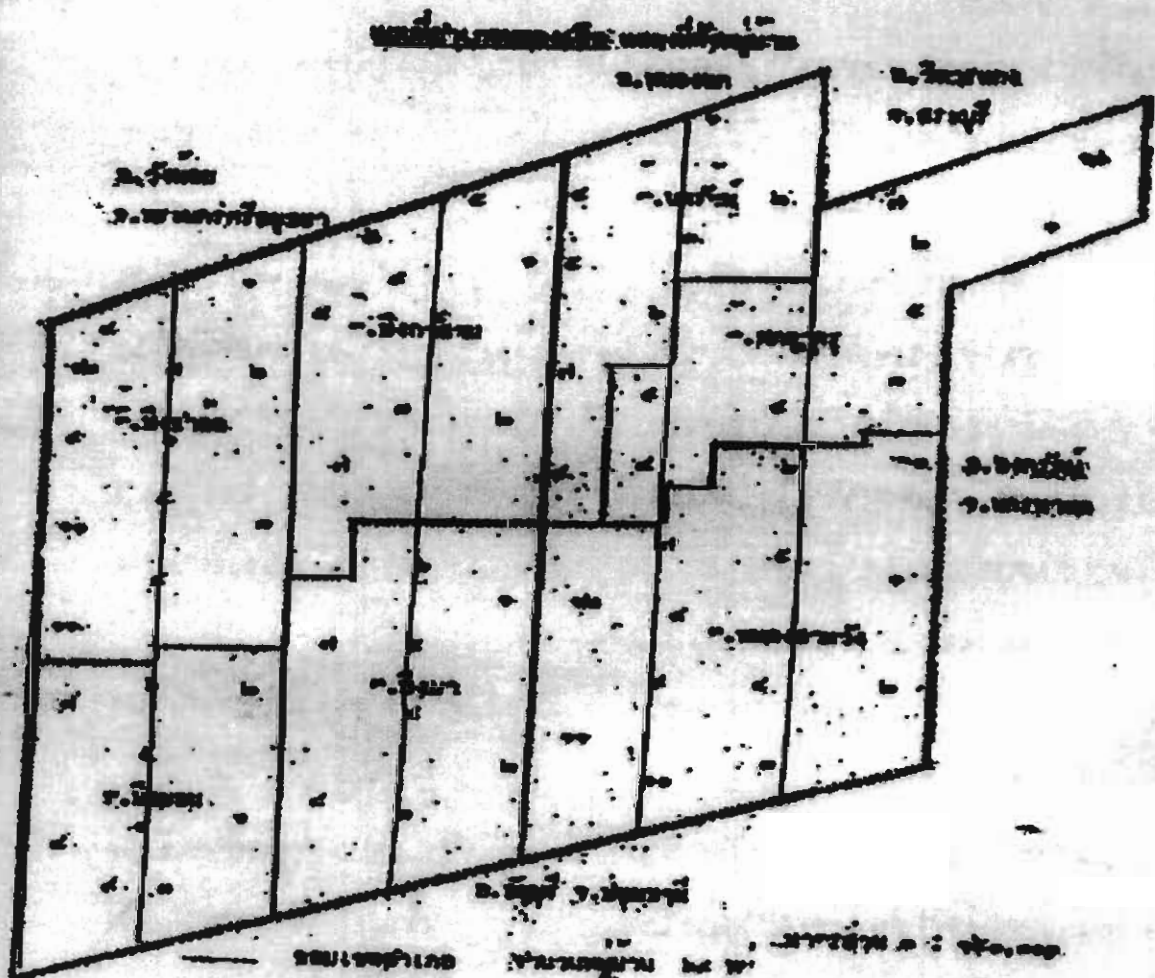

จ.นนทบุรี

กรุงเทพมหานคร

ไม่ได้กำหนดขนาดจาส่วน

แผนที่อำเภอหนองเสือ

๑. อำเภอเมือง
 ๒. อำเภอเมืองเก่า
 ๓. อำเภอเมืองใหม่
 ๔. อำเภอเมืองเก่า
 ๕. อำเภอเมืองใหม่
 ๖. อำเภอเมืองเก่า
 ๗. อำเภอเมืองใหม่
 ๘. อำเภอเมืองเก่า
 ๙. อำเภอเมืองใหม่
 ๑๐. อำเภอเมืองเก่า
 ๑๑. อำเภอเมืองใหม่
 ๑๒. อำเภอเมืองเก่า
 ๑๓. อำเภอเมืองใหม่
 ๑๔. อำเภอเมืองเก่า
 ๑๕. อำเภอเมืองใหม่

แผนที่อำเภอหนองเสือ